

Svetoivančani so pod jasnim nebom slovesno počastili svojega zavetnika

Foto MC

Uvodnik

Danijel Devetak

Korak nazaj in pogled naprej

V dne, ko se spominjamo skorajšnje 30. obletnice pravne slovesnosti v Kočevskem Rogu in 100. obletnice rojstva nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, ki je zanjo ogromno naredil, ter tik pred dnevom državnosti je Slovenska akademija znanosti in umetnosti priredila v Ljubljani simpozij o slovenski spravi. Slišali smo, da zgodovinskega spomina ni mogoče ne pozabiti ne izbrisati, temveč ga je treba na kulturni način premagati in preživeti. Žal pa živimo v času, ko je slovenski narod razklan. In ta razklanost je večja kot v času osamosvojitve. Razklan je zgodovinski spomin. S prekopi in pokopi je bil poravnani dolgi do mrtvih. Problem pa še vedno ostaja sprava med živimi. Kot je res, da nihče nima monopola trpljenja, je prav tako res, da prihodnosti naroda ni mogoče graditi na sovraštvu. Kot že v času za matično domovino zgodovinskih, prelomnih dogodkov pred 30 leti, je tudi danes pomembno, da gledamo naprej. Za to pa je nujno potreben korak nazaj. Ne smemo dopustiti, da stare zamere, kratkovidni cinizem in razdeljenost spet dobijo in še okrepijo svojo moč. Živeti pomeni imeti opravka s človeškimi odnosi, z ljudmi, jih brezpogojno sprejeti, jim odpustiti. Bistven instrument odpuščanja, ki edino omogoča pomiritev in preživetje, je dialog. Za pot naprej nujno potrebujemo drug drugega. Edina - zrela in moralna - pot do sprave je zato, da vsaka stran naredi korak nazaj, prizna svoj delež krivde. Ponavljanje medsebojnih obtožb ne vodi nikamor. Zdaj je trenutek, ko naj se odrečemo ravnanjem, ki bi poglobljala medsebojno nezaupanje ali spodbujala sovraštvo. Potruditi se je treba, da spet zmaga, kar nam je skupno, je ob dnevu državnosti dejal predsednik republike Borut Pahor. Razhajanje političnih duhov radikalno oži prostor dialoga, je poudaril. Zato je pozval vse, naj se potrudijo slišati drugega in se skušajo upoštevati. Samostojna država je velika priložnost, velik dar. In "noben problem sodobne Slovenije ni tako velik, da ga ne bi bili sposobni skupaj rešiti". Oživimo moč demokratične politične kulture in demokratičnega duha! Izpovejmo na glas še tako različna stališča, a brez žalitev in izključevanja. Samo na tak način lahko upamo, da bomo spravo in enotnost prej ali slej le dosegli.

Dobrilova, Bandelj, Močnik in Tremul v Rimu

Pred poslansko komisijo za zagotovitev zastopstva

V roče poletje za slovensko narodno skupnost v Italiji se na politični ravni ne vrta samo okoli vprašanja vrnitve Narodnega doma in slovesnosti, ki so predvidene 13. julija. Z avdicijo manjšinskega zastopništva v pristojni poslanski komisiji je v ospredje ponovno stopilo tudi vprašanje zastopstva. Izhodiščno besedilo novega volilnega zakona, ki ga je sestavil poslanec Gibanja 5 zvezd Giuseppe Brescia, naši narodni skupnosti sicer ne pušča ravno veliko manevrskega prostora. Za izvolitev svojega predstavnika bi morala manjšinska lista prejeti na deželni ravni vsaj 15 odstotkov. To je za našo narodno skupnost nedosegljiv prag. V besedilo bi bilo treba vnesti popravek, a brez prave podpore v Rimu bo zelo težavno. Avdicija pred poslansko komisijo za

ustavna vprašanja je bila vsekakor prvi pomemben korak na poti dialoga z institucijami. Dobrilova, Bandelj in Močnik so najprej prikazali zgodovinski razvoj zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji in zakonski okvir zaščitnih norm vse od mednarodnih sporazumov (Londonski memorandum in Osimski sporazumi) do posamičnih zakonov (v prvi vrsti zaščitni zakon 38/01, pa tudi zakon 482/99) ter do razsodb ustavnega sodišča. Večkrat so izpostavili člen 26 v zaščitnem zakonu, ki opredeljuje olajšano zastopstvo. Hkrati pa so ob vsem tem ponudili tudi rešitve za ureditev zastopstva na normativni ravni. Odvetnik Močnik je spregovoril o zajamčenem zastopstvu kot v primeru italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem.

/str. 2
AC

SCGV Emil Komel

Alessandra Schettino in Blaž Kerševan, ravnateljica in predsednik, o šoli med epidemijo in po njej

6

Simpozij

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je priredila simpozij "Slovenska sprava"

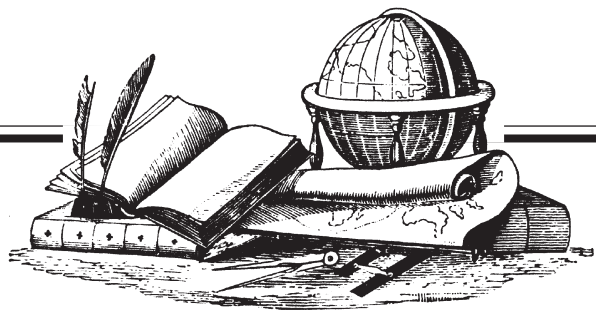
8

chiaroscuro
di Mitja Milič

Notranja in zunanja
plesarska dela, izolacije,
mavčno kartonske plošče

Via F. di Manzano, 12
34170 Gorica

info@chiaro-scuro.net
www.chiaro-scuro.net
t. 348 7630180

Občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva

Z novim kisikom na poti okrepite delovanja

Čestitke Sveta slovenskih organizacij slovenskim predsednikom

Ob dnevu državnosti

Ob dnevu državnosti Republike Slovenije je predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj poslal pisne čestitke predsedniku RS Borutu Pahorju, predsedniku Vlade RS Janezu Janši, predsedniku Državnega zbora RS Igorju Zorčiču in predsedniku Državnega sveta RS Alojzu Kovšci. Besedilo se glasi takole: "V imenu Sveta slovenskih organizacij in svojem imenu Vam ob letošnjem dnevu državnosti, s katerim obeležujemo 29. obletnico samostojne Republike

Slovenije, iskreno čestitam. Naj bodo te čestitke namenjene tudi vsem slovenskim državljanom. Zavest, da imamo kot avtohtona slovenska narodna manjšina trdno podporo matične države, je za nas izredno pomembna in veseli smo, da smo Slovenci v Italiji pri demokratizaciji in osamosvajanju lahko prispevali svoj skromni delež. Od rojstva samostojne in demokratične Republike Slovenije se je namreč veliko stvari spremenilo na boljše.

K temu je odločilno pripomoglo tudi uspešno vključevanje slovenske države v glavne evropske in mednarodne ustanove. Svet slovenskih organizacij je hvaležen za vso podporo in pomoč, ki jo Republika Slovenija izkazuje slovenskim rojakom v zamejstvu in po svetu. Tesno sodelovanje matične države s Slovenci, ki živijo izven njenih meja, gre v obojestransko korist in večja prepoznavnost slovenstva v odnosu do sosednjih držav in do širše mednarodne skupnosti.

Veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je 25. junija potekal občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva, ki skrbi za izdajanje tednika Novi glas, otroške revije Pastirček in knjig Goriške Mohorjeve družbe. V novi upravni odbor so bili soglasno izvoljeni Karlo Bolčina, Julijan Čavdek, Martin Drufovka, Alenka Legiša, Marijan Markežič, Jurij Paljk in Franka Žgavec. Še pred tem je dosedanja predsednica Franka Žgavec v svojem poročilu analizirala prehojeno pot v letu 2019. Največjo pozornost je upravni odbor posvetil spremljanju zakona za medije, saj je rez finančnih sredstev za tiskane medije na državni ravni dvignil tudi v zamejski skupnosti veliko prahu, je dejala. Zadeve so se počasi uredile, ker so bili v zakon vključeni tudi manjšinski mediji, kar je tudi naši stvarnosti dalo novega kisa. Jeseni 2019 smo po temeljitem delu revizorjev iz Rima izvedeli za nov prispevek, ki je bil nakazan na bančni račun pred božičnimi prazniki. Nove razmere so nam omogočile mirnejše načrtovanje prihodnosti. Pozornost smo posvetili okrepitev uredništva v Gorici in Trstu ter poskrbeli za kadrovanje mladih, je dejala predsednica. Lotili smo se posodobitve portala tednika Novi glas, pa tudi dotrajane računalniške in programske opreme. Velik problem, ki ga še vedno skušamo reševati, je neu-

rejena oz. zamudna poštna dostava tednika naročnikom na Goriškem in Tržaškem. Zadruga je lani izdala 49 števil tednika, 10 števil revije Pastirček, ki stopa v 74. leto izhajanja, in osem knjig GMD. Založba ima tudi svoj portal in spletno knjigarno. Zadruga skrbi tudi za upravljanje občinskih knjižnic v Števerjanu in Sovodnjah ob Soči. V letu

nehno se moramo prilagajati novim razmeram". Vodenje vsake ustanove je iz dneva v dan bolj zahtevno. Zato se je predsednica zahvalila članom zadruge, ki so bili v pomoč, odbornikom, uslužbencem in vsem sodelavcem. "Brez vsega tega - tudi nesebičnega - dela bi ne uspeli uresničiti toliko lepega in dobrega". Bilanco je predstavila

2019 je bilo v zadrugi - v uredništvu in upravi - redno zaposlenih dvanaest uslužbencev. Imamo tudi okrog 30 zunanjih sodelavcev, ki so v oporo v treh vejah delovanja. "Če ne bo prišlo do nepredvidljivih sprememb, bo zadruga lahko končno delovala brez skrbi in ne kot zadnja leta, pred odprtim vprašanjem, s kakšnimi sredstvi se bo preživljala". Skoraj dnevno se spreminjajo tudi pravila in zakoni, ki urejajo delovanje. "Ne-

Tiziana Zavadlav, ki je nazorno prikazala izdatke in prihodke v letu 2019. Navzoči so jo soglasno odobrili. Vodja tajniške službe je prebrala tudi poročilo deželne revizije, opravljene decembra lani.

Letošnji občni zbor je v odsotnosti predsednika SSO Walterja Bandlja pozdravil Blaž Kerševan, ki je čestital za opravljeno delo in novemu odboru zaželel še veliko uspehov.

DD

Pri Sv. Ani slovo od Saše Rudolfa

Na pokopališču pri Sveti Ani v Trstu je bil v ponedeljek, 22. junija opoldne, pogrebni obred za časnikarjem in javnim delavcem, dolgoletnim glavnim urednikom informativnih sporedov Radia Trst A Sašo Rudolfom. Odredbe glede varnosti in predpisov za preprečevanje širjenja covid-19 so bile razlog, da je pogreb potekal v družinskem krogu. Pogrebni obred je vodil openski župnik Franc Pohajč, ki je v kratkem nagovoru izpostavil Rudolfovo navezanost na družino, domače okolje in slovenstvo. Ob koncu je prebral Gradnikov prevod Michelangelovega soneta, ki govori o smrti in veri v posmrtno življenje, ki nam ga je Rudolf sam poslal teden dni pred smrtjo. Po upepelitvi bo 8. julija pokop žare, še isti dan bo sledila maša zadušnica na Opčinah.

Povejmo na glas

Vzdržati tudi v izboljšanih pogojih

Po prvi veliki zmagi nad koronavirusom, ko so bili odpravljeni najstrožji ukrepi, je nastala zelo zanimiva situacija. Veliko olajšanje nas je navdalo z navdušenjem in ni bilo malo tistih, ki so se v tej razbremenitvi predali tistem veselju, ki je botrovalo nepredvidnosti in neupoštevanju pravil. Vse to močno spominja na doživljanje izboljšanja te ali one običajne bolezni, ki so nas najprej prizadele, potem pa popustile. Po dnevnih mučnih influence hitra ozdravitev, po resnejšem obolenju dihal razveseljiva sprostitev, po ponovni polni uporabi prej zlomljene noge občutek osvoboditve. V vseh teh in še drugih primerih nas povrnjeno prijetno počutje naravnost vabi, naj pozabimo na nevšečnosti, ki so nas pestile, in se prepustimo zadovoljstvu in radoživosti. Toda bodisi kadar gre za izrazita zdravstvena izboljšanja v navedenih splošnih obolenjih, bodisi kadar gre za uspeh v boju proti koronavirusu, ki povzroča kolektivno obolenje, vedno lahko govorimo o izbruhu navdušenja, ki pa je v resnici velika past. Še tako veliko prvo izboljšanje zdravstvenega stanja ni ozdravitev, in če tega dejstva v dovoljšnji meri ne upoštevamo, se lahko znajdemo v nemajhnih težavah. Influenca se čez noč povrne, sapniki se ponovno vnemajo in komaj zaceljena noga doživi nov zlom. V istem smislu koronavirus spet oživi in se prične širiti z večjim številom okužb. Kje tiči torej problem oziroma razlog, da se vse to dogaja in da se prehitro vržemo v prvo prelomno izboljšanje?

Pri običajnih obolenjih je razlog v stanju organizma, ki potrebuje nekaj več časa, da si popolnoma opomore, kot to mi čutimo. Bolezni nas razrahljajo in tudi tedaj, ko smo že zdravi, potrebujemo določeno obdobje, da se zdravje utrdi in bolezen ne povrne več. Pri kolektivnem obolenju oziroma njegovi posebni nara- vi, kjer gre za množično učinkovanje ene same bolezni, pa je osrednji razlog za manjšo prevladnost olajšanje zaradi zmanjšanja obremenitev in ukrepov, ki smo jih dalj časa prenašali, ter veselja ob sprostitvi, kar očitno vodi v občutek, da je problem dokončno rešen. In tako smo se nekateri bolj in nekateri manj odmaknili od pravil, ki se jih je v primeru koronavirusa nujno držati, in zato ni težko opaziti neupoštevanja varnostne razdalje, nedosledne uporabe mask, prevelikega in že brezskrbnega druženja, kar so zelo plodna tla za ponovno širitev bolezni. Tu pa se na obzorju že kaže nevarna možnost t. i. drugega vala, ki nas ob nadaljnji nepredvidnosti utegne preplaviti ob koncu poletja, se pravi septembra. Nedvomno so nam lahko v tolažbo mnenja nekaterih izvedencev, da bo v primeru virusove vrnitve njegova moč znatno manjša in torej manj uničevalna in njegovo širjenje manj udarno ter predvsem počasnejše. Seveda pa lahko vsi mi, skupaj z drugimi blizu in daleč od nas, z večjo odgovornostjo drugi val vnaprej preprečimo, saj si gotovo nihče ne želi vnovične omejitve gibanja, karantene in zapiranja mej.

Janez Povše

Delegacija SSO na obisku pri podjetju IDM-Süd Tirol

Vrednote skupnosti so temelj za promocijo območja

Logotip, ki predstavlja južnotirolsko turistično proizvodno ponudbo, je zelo poznan. Dobimo ga na južnotirolskih kmetijskih pridelkih, v turističnih objektih, na javnih prevoznih sredstvih, v znani televizijski nadaljevalki državne radiotelevizijske družbe RAI in še bi lahko naštevati.

Trgovinska zbornica. Podjetje IDM Süd Tirol je prejšnji ponedeljek obiskal predsednik SSO-ja Walter Bandelj v spremstvu dveh sodelavcev, Iva Corve in Julijana Čavdka. Delegacija SSO-ja je imela tako priložnost, da поблиže spozna pomen in vlogo brenda, kar bo v

organizacijo, SKGZ, in s podporo Dežele FJK. Postopek za uresničitev brenda Süd Tirol se je začel leta 2003. S pomočjo strokovnega svetovanja, ki ga je nudilo nemško podjetje, so združili več obstoječih logotipov v enega samega. Končni izdelek pa ni le navaden znak, gre za veliko več, sta predstavnikom SSO-ja povedala namestnik direktorja podjetja IDM Lukas Comploi in odgovorna za strateški razvoj Alexandra Mair. Večbarvni znak s stilizirano obliko Dolomitov predstavlja vrednote, ki so tipične za Južno Tirolsko in za ljudi, ki tam prebivajo, še več, gre pravzaprav za ponudbo izkušnje kakovostnega načina življenja, ki je razpoznavna tudi v zglednem sobivanju treh narodnih skupin. Zaradi tega je za pridelke in storitve, ki nosijo brend Süd Tirol, obvezno, da so visokokakovostni in da temeljijo na okolju prijazni proizvodnji. Vse večji pomen imata pri tem digitalizacija in prepoznavnost v mednarodnem kontekstu. Dolgoročni cilj, ki ga zasledujejo pri podjetju IDM z brendom Süd Tirol, je ta, da postane Južna Tirolska najbolj zaželen turistični kraj v Evropi.

Manj poznano je, da logotip Süd Tirol upravlja namenska družba IDM, ki zaposluje okoli 200 ljudi. Podjetje je bilo ustanovljeno leta 2015 in je v večinski lasti Pokrajine Bocen, v njem sodeluje tudi bocenska

pomembno pomoč pri nadaljevanju prizadevanj za skupen razpoznavni znak slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini. To je tudi cilj skupnega projekta, ki ga SSO razvija z drugo krovno

S 1. strani

Pred poslansko komisijo ...

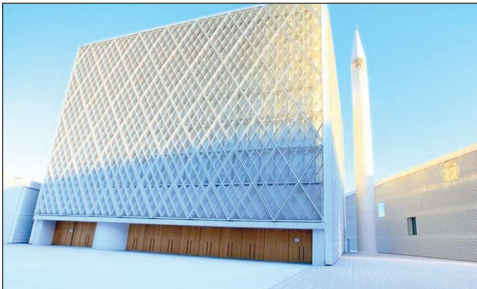
Druga možnost bi bila po njegovem mnenju izvolitev z odpravo vstopnega praga oziroma z zelo nizkim vstopnim pragom, ki bi realno omogočal izvolitev manjšinskega zastopnika. V Rimu je slovensko zastopstvo v parlamentu tokrat zagovarjal tudi predsednik Italijanske unije Maurizio Tremul. Dejal je, da je zagotovitev slovenske

prisotnosti v Rimu kamenček v mozaiku dobrega sodelovanja ne samo med manjšinami, ampak tudi med obema državama. Ob tem je natančno predstavil sistem glasovanja za poslance italijanske narodnosti v Sloveniji in na Hrvaškem. V obeh primerih ima manjšina zagotovljeno mesto v parlamentu. Ljubljana daje Italijanom celo možnost

dvojnega glasovanja, in sicer za predstavnika manjšine in politični glas za eno od vsedržavnih strank. Na Hrvaškem pa morajo pripadniki manjšine izbirati, ali bodo glasovali za svojega predstavnika ali za eno od strank. Vprašanje slovenskega zastopstva se bo na institucionalni ravni še nadaljevalo. Po avdiciji v poslanski komisiji za ustavna vprašanja naj bi se zastopstvo slovenske narodne skupnosti (vključno s senatorko Tatjano Rojc) soočilo s parlamentarnimi skupinami vseh strank, ki sedijo v poslanski zbornici in senatu.

Plečnikova nagrada in medalje ter priznanja za arhitekturne dosežke Prejemniki nagrade so avtorji Islamskega versko-kulturnega centra v Ljubljani

Plečnikovo nagrado za leto 2020 so prejeli Matija Bevk, Vasa J. Perović in Christophe Riss za Islamski versko-kulturni center v Ljubljani. Plečnikove medalje je žirija namenila Roku Žnidaršiču in Žigi Ravnikarju, Tomažu Vu- gi ter Matevžu Vidmarju Čeliku. Podeljeni sta bili tudi dve študentski Plečnikovi priznanji. Kot je v utemeljitvi zapisala žirija, so avtorji s projektom Islamskega versko-kulturnega centra v Ljubljani ustvarili urbanistični, arhitekturni in

izvedbeni presežek ne le v nacionalnem, temveč tudi v evropskem okviru. Dokazali so izjemni pomen celostnega oblikovalskega pristopa, ki avtorski skupini omogoča dosledno izpeljavo koncepta v vseh merilih: tako na nivoju mesta kot na nivoju stavbe ali posameznega arhitekturnega elementa in detajla. Veduta Ljubljane je z nagrajenim versko-kulturnim centrom po nekaj desetletjih zatišja končno pridobila vrhunsko javno arhitekturo senzibilne monumentalnosti. S Plečnikovo nagrado 2020 odlikovan projekt Islamskega versko-kulturnega centra Bevk Perović arhitektov je zgled, kako je mogoče na podlagi zmage na javnem mednarodnem natečaju z odločnim pristopom ustvariti vrhunsko arhitekturo. Dokazali so, da je odprt natečaj nujno in izvrstno orodje za zagotavljanje tradicije visoke kulture grajenega okolja, ki jo je v Ljubljani ustvaril Jože Plečnik s pomočjo vizionarskih odločevalcev, še piše v utemeljitvi. Plečnikovo medaljo za realizacijo sta prejela Rok Žnidaršič in Žiga Ravnikar za telovadnico

Osnovne šole Vižmarje Brod. Kot piše v utemeljitvi, je bilo v zadnjih letih zgrajeno precejšnje število športnih dvoran. Ker gre hkrati za šolske stavbe, za katere veljajo dokaj strogi predpisi, bi se zdelo, da imajo avtorji omejene možnosti za izražanje kreativnosti. Kljub temu je avtorjem telovadnice Osnovne šole Vižmarje Brod uspelo znotraj njih najti prepričljivo in svežo rešitev, ki v vseh pogledih presega običajne standarde. Tomaž Vuga je prejel Plečnikovo medaljo za pomembno delo s področja arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike za knjigo Projekt: Nova Gorica. Knjiga združuje osebne spomine avtorja na domači kraj, ki jih večeje prepleta s profesionalno izkušnjo enega glavnih urbanistov Nove Gorice, ob tem pa pripoved podkrepi z obilo fotografskega in arhivskega gradiva. Kot piše v utemeljitvi, njegova raziskava predstavlja edinstveno študijo o načrtovanju in gradnji Nove Gorice v drugi polovici 20. stoletja. Matevž Vidmar Čelik pa je prejel Plečnikovo medaljo za prispevek k bogatitvi arhitekturne kulture za vodenje Muzeja za arhitekturo in oblikovanje (MAO) ter uveljavitev muzeja v mednarodni arhitekturni skupnosti. V zadnjem desetletju je kot direktor MAO zasnoval sodobno usmeritev te ustanove. Z novimi mednarodnimi projekti ter strateškim sodelovanjem z mednarodnimi institucijami je MAO bistveno prispeval k prepoznavnosti slovenske arhitekture v svetu, piše v utemeljitvi. Študentski Plečnikovi priznanji pa sta prejela Vid Žnidaršič za magistrsko delo Drama! (začasna) in Valentin Tribušon Ovsenik za magistrsko delo Fužinska Copacabana. Strokovno žirijo so sestavljali arhitektka in profesorica Tina Gregorič, arhitekt in arhitekturni kritik Andrej Hrausky, filozofinja Mateja Kurir, arhitekt Aleksander Lužnik in krajinska arhitektka Ana Tepina. Plečnikova odličja, najvišje strokovno priznanje za dosežke na področju arhitekture, krajinske arhitekture, urbanizma in notranje opreme v Sloveniji, podeljuje Sklad arhitekta Jožeta Plečnika.

PIKA NA (PESMI)

Majda Artač Sturman

Poezija je zrcalo duše. Odmev besede. Zvenenje jezika. Tudi prozno besedilo lahko zveni poetično, ko zavalovi v vibraciji zvoka. Besedni umetnik govori iz sebe kot prerok lepote, kot občudovalec narave, v kateri se vse spreminja, pretaka, gnete in spet vrača v novih oblikah vidnega in nevidnega. Pomislim na pisatelja *Cirila Kosmača*, primorskega zgodbarskega rapsoda: njegova pripovedna proza je do zadnjega tkiva prepojena z ljubeznijo do jezika, potegne nas v vrtnice čutnih – vizualnih in zvočnih, barvnih in slušnih zaznav. Kosmačeva stavčna melodija poje visoko pesem slovenskemu jeziku, nas očara z blaglasno toplino, silovitostjo in nežnostjo ponavljanj, muzikaličnostjo ubeseditve in plastičnostjo (pris) podob. Kot da se ob branju pred našimi očmi odvijajo filmski kadri sprememb v času in prostoru, vpeti v dinamiko letnega časa, dneva in noči!

Odlomek iz novele *Pot v Tolmin*, v kateri je *Ciril Kosmač* očetu, svojemu prvemu mentorju, spodbujevalcu zapisovanja vaških zgodb, postavil enega najlepših literarnih spomenikov v slovenski literaturi, zveni pesniško navdahnjeno. Za pravi občutek ga poskusim (o) zapisati in prebrati, kot da bi šlo za poezijo, v verzih.

Nebo ni bilo več ozko in težko, svinčeno, ki ga je prej tlačilo k tlom. Odprlo se je, zrahljalo in pomodrililo ... In oblaki? ... O, oblaki so bili tudi še fantastični, silni konji, toda niso bili več mrki in sivi; bili so rožnati od prvega sonca, kakor bi okrvavljeni prišli iz plemenitega nočnega boja. Zmagali so, pa še kako so zmagali! Niso našli samo izhoda izpod svinčenega pokrova, s svojimi silnimi hrbti so dvignili vse svinčeno nebo in ga odvalili za gore. In zdaj so res sproščeno dirjali proti svojemu prividu vseмирskih, večno svobodnih, brezmejnih zelenih poljan.

Vsa ta zemeljska in nebesna pokrajina je zbujala v pobu občutek tako močne in nepojmljive sreče, da mu je šlo skoraj na jok. Pomislil je, kako lepo je živeti ... Živeti! Živeti! Živeti!...

Vedeti, da za tvojim hrbtom teče reka Bača, da se na levi Idrija vali po globoki soteski, da je pred tabo Soča, tako čudovita reka, da ji ni para na vsem svetu ...

Moč pridevnika, estetski užitek ob barviti simboliki spreminjajoče se narave (svinčeno nebo se je pomodrililo, silni sivi konji so postali rožnati, hiteč naproti prividu brezmejnih zelenih poljan ...), ponavljanja, dognana raba ločil, asonance. Besedilo učinkuje poetično, na trenutke privzdignjeno, kot slikovita pesem v prozi, ki uokvirja sinov in očetov pogovor ter njuno hojo navsezgodaj zjutraj skozi sprva tujo in grozljivo, nato pa od prvega sonca ožarjeno domačo dolino v Tolmin. Letos potekata tako stodeseta obletnica rojstva (28. septembra 1910) kot štiridesetletnica smrti Cirila Kosmača (28. januarja 1980). Bralke in bralce, ki boste segli po njegovih novelah (*Sreča, Kruh, Gosenica* idr.) ali romanu *Pomladni dan*, vabim, da se ob fabuli in orisu značajeve, zlasti vaških posebnosti, t. i. "božjih otrok", zaustavite ob slogu, v katerem se mojstrsko prepletata pregovorna ljudska modrost in čut za jezikovno izbrušenost ter muzikaličnost izraza. Na letošnjem seznamu bralne pobude *Primorci beremo* najdete knjigo *Mavrični lok življenja*, ki zajema izbor najbolj znanih Kosmačevih novel. Pa veliko veselja ob branju!

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (118)

Dimitri Tabaj

Vojna odškodnina in trpljenje naših prednikov po prvi svetovni vojni (1. del)

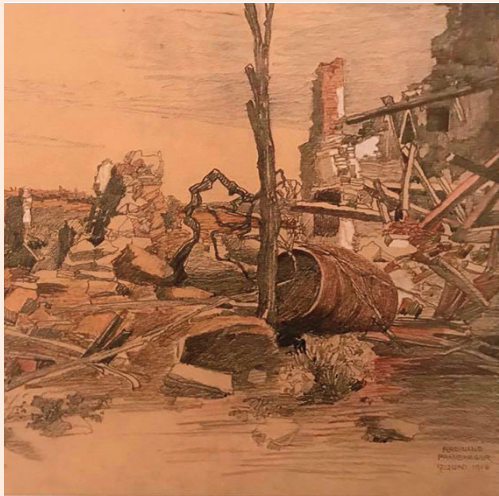
Goriška straža je 1. februarja 1923 poročala o "državnih rekvizicijah" kovinskega vojnega materiala, s katerim so ljudje po navadi popravljali v prvi svetovni vojni porušene, bombardirane in oropane hiše. Dragovico pri Banjšicah - znano tudi po najstarejši trti na Goriškem, pri kateri so se zbrali puntarji pred pohodom na Gorico leta 1713 - so na primer celo preimenovali v "železno vas". Časopis poroča tudi o velikem trudu, ki so ga ljudje vlagali v zelo nevarno izkopavanje tega materiala, in o nesrečah, ki so se pri tem delu pogosto dogajale. Zapis se začne s temi besedami: "Podpisano tajništvo K. D. Z. (Kmetstvo delavske zveze) je od več skupin zveze prejelo vprašanja o predmetu, ki ga pojasnjuje v naslednjem. Ob vrnitvi iz begunstva ali vojne so naši ljudje pobirali najrazličnejše železe ter ga uporabili za ograjo posestva, zakritje streh pri barakah, hišah, hlevih ali pa za podpiranje zidovja. Večkrat so morali zgubiti cele dneve, da so to železe izkopali ter ga iz oddaljenih mest prinesli domov. Tudi precej nesreč se je pri tem delu zgodilo. Mnogo truda je stalo, predno si je kmet ali delavec za silo pokril svojo barako in jo zavaroval pred najhujšim vetrom in dežjem. Premožnejši so to železje kupili. Kaj so hoteli naši ljudje drugega početi? Ali naj bi ostali popolnoma brez strehe? Ali naj bi se izpostavljali nevarnosti, da jih zidovje zasuje? Zato so tudi državne oblasti dovolile, da so si ljudje za silo s tem železjem pomagali". Veliko družin je doživelo kakšno tragedijo v zvezi s tem, med vojno in predvsem po vojni. Ivan, brat mojega deda, še otrok, se je smrtno ponesrečil pri izkopavanju podobnega materiala in drv za kurjavo, ki so bili izredno pomembni za preživetje družine, v neki kaverni pri bregu Soče v Štandrežu. Držal je svetilko pri vhodu v kaverno, da so ostali lahko delali. Moj praded Blaž Tabaj, v obupnem poskusu, da bi rešil sina izpod plazu, ga je izkopal z golimi rokami in si do kosti poškodoval prste. Okupatorske sile, ki so v prvi vojni uničile naše vasi - nekatere dobesedno zravnale s tlemi, vključno z največjimi

arhitekturnimi biseri ali celo z zgodovinskim spominom našega naroda (pomislimo, na primer, na matične knjige z najosnovnejšimi podatki naših prednikov, ki so v nekaterih vaseh izginile za vedno) - so po vojni hodile od hiše do hiše in od ljudi izterjevale davek za to železje, češ da gre za "državno last" oz. za last nove, vsiljene "domovine". Še do leta 2017, pred obnovo, je bilo na primer v hiši mojih prednikov videti del tega železja (uspelo mi je rešiti nekatere kose le-tega in jih ponovno vgraditi v obnovljeni objekt). Znano je, da se po vojnah - ali drugih katastrofah - težave, krivice in zatiranje šele stopnjujejo. Tako se nadaljuje članek Goriške straže: "Danes hodijo orožniki po vseh porušeni vaseh od hiše do hiše in zapisujejo, koliko železnih drogov, tračnic, ploščic ima ta ali oni posestnik. V Krminu Via Udine št. 11 se je ustanovil urad za iztirjevanje plačila za to železje. Mnogo naših ljudi je že prejelo iztirjevalna pisma, ki se približno tako glasijo: Pri vas so se našli ti in ti vojni predmeti, ki so last države, naprošamo vas, da plačate v teku 30 dni toliko in toliko lir".

Pozor na državne rekvizicije!

Goriška straža je 1. februarja 1923 poročala o "državnih rekvizicijah" kovinskega vojnega materiala, s katerim so ljudje po navadi popravljali v prvi vojni porušene, bombardirane in oropane hiše. Časopis poroča tudi o velikem trudu, ki so ga ljudje vlagali v včasih zelo nevarno izkopavanje tega materiala, in o nesrečah, ki so se pri tem delu pogosto dogajale.

Oslavje leta 1916, med prvo svetovno vojno, v risbi prof. Ferdinanda Pambergerja. Soška fronta je bila po mnenju nekaterih ena največjih ali morda največja serija bitk, ki so potekale pretežno v goratem svetu, v zgodovini človeštva. Nadporočnik in vojaški slikar prof. Pamberger, med vojno odlikovan z redom Franca Jožefa, je bil vodja umetniške skupine na soški fronti.

Družina mojega pradedu Blažu Tabaju se je zaradi vojne preselila v Bizovik pri Ljubljani. Na fotografiji ljubljanskega studia Daxie z dne 11. junija 1916 vidimo od desne proti levi Marijo Angelo Tabaj, rojeno Rijavec (mojo prababico), z otroki - Andrejem (Drejkom, mojim dedom), Marijo, Amalijo (Malko), Jožefo (Pepco) in Ivanom (ki je tragično umrl pod plazom pri bregu Soče).

Še do leta 2017, pred obnovo, je bilo na primer v hiši mojih prednikov videti del vojnega materiala (uspelo mi je rešiti nekatere kose tega železja in jih ponovno vgraditi v obnovljeni objekt).

Diakonsko posvečenje v koprski stolnici "Kdor hoče biti velik, naj bo vaš strežnik!"

V četrtek, 25. junija, je bilo v koprski stolnici diakonsko posvečenje. Na državni praznik se je v stolnici zbralo veliko ljudi, ki so v času pandemije morali spremljati posvečenje z maskami, kot to predvidevajo določila proti širitvi koronavirusa.

Foto: Tatjana Splichal

Koprski škof dr. Jurij Bizjak, ob katerem je somaševal z velikim številom duhovnikov tudi upokojeni škof msgr. Metod Pirih, je v diakona posvetil edinega primorskega bogoslovca, ki bo, če Bog da, prihodnje leto tudi edini koprski bogoslovec, ki bo postal duhovnik. Mladi

Tilen Kocijančič je doma iz Bertokov in v koprsko stolnico je prišel pripravljen, odločen in dovolj ponižen, da ga je škof lahko posvetil v diakona. Diakonat je prva stopnja svetega reda. Navadno diakonsko posvečenje prejmejo kandidati za duhovništvo,

besedo, prisostvujejo pri sklenitvi zakramenta sv. zakona, delijo blagoslove ter vodijo krščanski pogreb. "Kdor hoče biti velik, naj bo vaš strežnik!" je Jezus naročil svojim apostolom in prav o tem je spregovoril tudi koprski škof dr. Jurij Bizjak, ki je v pridigi izpostavil

vlogo diakona v Cerkvi in večkrat ponovil, da mora diakon služiti drugim. Sledil je obred, med katerim se je Tilen Kocijančič ulegel z obrazom proti tlom, ko pa je bil posvečen v diakona, se je pridružil somaševalcem ob oltarju.

JUP

Misel na praznik sv. Cirila in Metoda

Pogumno oznanjevanje

Tokrat obhajamo na 14. nedeljo med letom slovesni praznik slovanskih apostolov Cirila in Metoda. Ker sta bila iz Soluna, drugega grškega mesta in glavnega mesta pokrajine Makedonije, beremo odlomek apostola Pavla iz pisma Tesaloničanom. Veljalo je

poslušamo v evangeliju. Številni miki tega sveta nas lahko mamijo in vleče nas, da bi tudi kristjani popustili miselni diktaturi, ki nas ne samo vsepovsod obdaja, ampak tudi po medijih in drugod prav grdo napada. Imamo torej skušnjavo tega, da bi šli s tokom, ker je tako lažje, ne bi pa sledili nauku

in ljudi, katerim ga želimo dati, ne pa neka preračunljivost, zvijačnost ali hinavščina. Hočemo jim dati, in sicer ne samo duhovniki, vsi kristjani, "boljši del". Hočemo, da bi "imeli življenje in da bi ga imeli v izobilju". Gre torej za to, da ne bi samo bivali na tem svetu, temveč bi imeli vsi polnost življenja, ki pa je samo v Božji milosti in občestvu svetih. Kakor takrat Slovani tako tudi mi iščemo srečo in izpolnitev na napačnih naslovih. Kakor govori drugod apostol, se ne smemo iti čehljanja ušes, ampak je oznanjevanje marsikdaj

za sv. Pavla, veljalo je za sv. Cirila in Metoda, velja vedno, da prihaja do trenj, ko se oznanja Božji evangelij, a brez tega ne gre. Treba je ne samo oznanjati tako, da bi iskali všečnost ljudem, temveč Bogu, ampak tudi živeti tako svoje krščansko življenje. Kakor smo dejali zadnjič, je treba sprejeti križ, narediti svoj del naloge, ki je sicer neprimerno manjša od tiste našega Pastirja Kristusa, o katerem ponovno

Cerkve, ker je pač to težko, se, človeško gledano, ne splača, si bomo pridobili nasprotnike, zasmehovalce in še bi lahko naštevali. Če gledamo na slovanska apostola, tudi onadva nista imela nečednih nagibov ali zvijačnosti v ozadju svojega delovanja, temveč sta želela Kristusa ponesti slovanskim plemenom severno od Soluna, prostor njunega delovanja pa je kasneje postal izredno velik. Vsekakor mora biti v ozadju vselej ljubezen do Kristusa

"trda beseda", kot so dejali apostoli v 6. poglavju Janezovega evangelija. Ne smemo torej biti "priliznjeni", ampak trdni, kar včasih pomeni tudi določeno trdoto, a vedno s pravim namenom in ciljem. Kakor je nakazovala sveča pri posvečenju ali pri sklenitvi svetega zakona, kakor sveče nakazujejo tudi v bogoslužju, smo se tudi mi, po zgledu našega Pastirja Kristusa, dolžni darovati za druge.

Andrej Vončina

Novo na knjižni polici Sofija Vukičević, Iskre svetlosti

Pred nedavnim (l. 2019) je izšla drobna knjižica *Iskre svetlosti ali Zapisi iz življenja*, v srbsčini, avtorice Sofije Vukičević, v izdaji založbe Garden Print iz Sombora (2019). Avtorica, rojena v Beogradu l. 1960, diplomirani pravnik, živi in dela v Somboru in se giblje v svetu pesništva, likovnega ustvarjanja, plesa in glasbe, organizira literarne večere, modne revije ipd. ter se ukvarja tudi s humanitarno dejavnostjo. Glede na to, da je preživela več let tudi v Sloveniji, v Kopru, ter ima tukaj več prijateljev in znancev ter predvsem ohranja na to obdobje lepe spomine, je izrazila željo in bi bila počaščena, če bi bila knjiga predstavljena tudi v primorskih medijih. Knjiga *Iskre svetlosti* je mozaik, sestavljen iz množice kratkih življenjskih zgodb iz avtoričinega življenja in njene socialnega okolja ter dialogov in pisem, ki si jih je avtorica izmenjala s svojimi dragimi in zlasti s svojo izvoljeno osebo. V njej razgrinja svoje življenjske izkušnje in spoznanja ter hre-

penenje po svetlobi, lepoti, dobroti in odpuščanju. Med sporočili knjige je na prvem mestu ljubezen do drage osebe in ljudi nasploh, kot svetloba, ki zmaguje nad temo in ožarja vse, česar se dotakne. Pri tem avtorica ne misli samo na božanske igre svetlobe v naravi, ampak tudi na svetlobo v duši člove-

ka, ki rojeva "dobroto, ljubezen, mir". Recenzentka prof. dr. Mara Knežević meni, da se bralcu na trenutke zdi, da je v knjigi "vse čarobno, izmišljeno, in da se ne dogaja v stvarnosti, ampak v sanjah". A ta knjiga hkrati popelje tudi v vrtnice življenja, poln bridke stvarnosti, nerazumevanja, zasramovanja, mobinga, zlobnih ljudi, padcev, neuspehov, katarz

in vzponov. Vse to avtorico knjige spodbudi, da povzame Einsteinove besede, "da je svet nevaren kraj ne toliko zaradi ljudi, ki počnejo grde stvari, ampak zaradi onih, ki to opazujejo in nič ne ukrenejo". Vendar tudi ko je avtorica prevarana, ni zagrenjena, se ne huduje in predvsem odpušča, zatrjuje, da ji tudi to lepša življenje. Torej ljubezen je tista, ki daje smisel življenju. Naši junakinji daje moč tudi vera, ko se s predanostjo obrača k Bogu, največkrat z molitvijo k pravoslavnemu svetniku Svetemu Vasiliju Ostroškemu, čigar ikono hrani na malem oltarčku v svojem

stanovanju. Recenzentka končuje, da Vukičevićeva svojo življenjsko lepoto "daruje bralcem", počasi in nevsiljivo razpreda svojo pripoved o življenju ter gre preko življenjskih neprijetnosti naprej in naprej skozi svoj svet lepote in dobrote, "ki se širi na bralce, razmnožuje in nikoli ne izčrpa".

Milan Gregorič

KAJ NAM HOČE POVEDATI KORONAVIRUS? (12)

PRIMOŽ KREČIČ

Za bolezen smo tudi sami krivi

Ljudje se jezijo, da je Bog krivičen, ker dopusti, da zbolijo nekateri ljudje. Vendar smo **pogosto sami krivi za marsikatero bolezen** in se ne znamo ustaviti z določenimi dejavnostmi, ki vodijo v bolezen. Čas koronavirusa je pomagal marsikomu, da je naredil temeljit premislek o sebi pred Bogom, tudi o držah in stvareh, ki kar kličejo k boleznem. Ljudje imajo **negativne poglede nase in na druge**, nimajo radi sebe, se ne sprejemajo v tem, kar so, pustijo, da v njih ostajajo zagrenjenost, ravnodušnost, žalost, neodločnost. Te drže prav gotovo pritiskajo na zdravje in počutje. Ni mogoče, da bi tak odnos ne vplival na fizično telo in psiho. Človek je celota. Če je duh v slabem razpoloženju, se tudi telo ne počuti dobro. Občutki zagrenjenosti, neuresničenosti, nevoščljivosti, jeze, nasilja se kar prenesejo na telo. Za vsem tem so napačne odločitve, odpoved boju, medlo duhovno življenje, zlasti greh, ki ostaja neopuščeno in neozdravljeno v človeku. Hudobni duh neprestano vsiljuje grešne odločitve, individualizem,

utapljanje, smiljenje sebi in nepripravljenost soočenja s stvarnostjo. Tesnoba in vznemirjenost sta nezaupanje Bogu. Hudobni duh drži ljudi v negotovosti, da so odsotni, niso tam, kjer bi morali biti, ne skrbijo za svobodo in zlasti, da se ne odprejo Božjemu usmiljenju. Človeško telo čuti ta krč, ker ni ustvarjeno za duhovno shizofrenijo, ampak za odprtost in prosojnost. Telo ne prenese življenja z dvema obrazoma, dveh življenj v enem. Želi in hoče živeti, ne životariti in se igrati z življenjem, čeprav mnogi tako živijo in se povsem podredijo negativnosti. Napetosti, skrivanja, neizrečenosti, živčnosti, neodločnosti vplivajo na zdravje. Motor potrebuje normalne obremenitve, pnevmatike se obrabijo, če so prekomerno obremenjene ali če preveč bremzamo. Srce se zastrupi z nerešeno preteklostjo, zamerami, neodpuščanjem, zamujenimi priložnostmi, napačnimi izbirami, s slepo nepopustljivostjo, krivicami do bližnjih,

zlasti do domačih in sodelavcev. Še posebno na ekonomskem in spolnem področju je potrebna urejenost, da ne postanemo sužnji enega ali drugega. Če se **odločimo za kompromis z zlom**, postanemo odgovorni tudi za pritisk na telo in druge posledice.

Zlo je zlo, ker dela drugo zlo in povzroča posledice ter uničuje odnose, srečo in tudi zdravje. Nekateri bolniki nas morejo doleteti zaradi nepravilnega prehranjevanja. Urejena prehrana v družini ima gotovo prednost pred vsem in ohranja zdravje. Ko želimo samo uživati v tem, kar jemo in pijemo, marsikdaj pozabimo na pametno mero in zmernost. Modrost je **povezati uživanje in zmernost**. Požrešnost lahko povzroči probleme z jetri, ledvicami, črevesjem, žilami. Tudi jeza, napetosti, strahovi, maščevanja vplivajo na telo in psiho.

Posebno vlogo imata **spanje in gibanje**, ki nekako dopolnjujeta pomen prehrane. Ne gre za Božjo kazen, vendar naš organizem ni stroj, ki bi ga bilo mogoče obremeniti preko vsake mere. Že stroj ima

določena pravila in jih je treba upoštevati, telo pa še bolj, ker je del osebe. Sveti Francišek ga je imenoval "brat osel", ker zahteva, da ga upoštevamo, začutimo njegov ritem in ga ne pritiskamo s prekomernimi obremenitvami. Kdor tega ne upošteva, postane žrtev samega sebe, živčen in nasilen.

Gospod postavlja pred nas zdravje in bolezen, kliče nas, da izberemo zdravje in poskrbimo, da bi se dobro počutili v svojih telesih ter pozitivno razmišljali. Podobno velja tudi za telesa in življenje drugih, da jih ne bi grenili in uničevali. **Življenje v veri je življenje v zdravju in svobodi**, pa tudi v občutljivosti za zdravje in življenje naših bližnjih. V času pandemije smo pokazali veliko stopnjo skrbi za starejše in rizične osebe. Skrb za zdravje sta tudi čisto okolje in urejenost, ki je potrebna v vsakdanjem življenju. Redna molitev, kesanje pred spanjem in nedeljski počitek odtehtajo veliko tablet in obiskov pri zdravniku.

Pismo domačemu župniku Bioenergija

Dragi g. župnik!

Naša lepa ženska klapa se je spet zbrala na kofetu. Klepetala je, pila kavo, se sladkala in modrovala. Takoj povem: nismo ne opravljale ne obrekovala, le po žensko pametno smo modrovala! Ena od nas je povedala, kako je ozdravela, ker je šla nekajkrat k bioenergetiku. Pripovedovala nam je, kako dobro jo je zrihtal in zdaj je, kot bi jih imela dvajset. Domov grede sva se s sosedo pogovarjali o tem, saj o tej vrsti zdravljenja obstajajo različna, tudi odklonilna mnenja, pa sva sklenili, da Vas vprašamo, kaj o bioenergiji in zdravljenju z njo mislite Vi. V upanju na odgovor Vas pozdravlja cela naša klapa.

Hvaležna Marilena

Zdravljenje z bioenergijo je z medicinskega in krščanskega zornega kota problematično. V zadnjem času se je pri nas in po svetu razširilo veliko bioenergetskih tehnik. Tisti, ki jih izvajajo, trdijo, da so znanstveno podprte, znanost pa takih dokazov ne najde. Sicer imajo lahko učinek na pacienta, vendar kritiki bioenergetskih metod izboljšanje zdravstvenega stanja pripisujejo naključju – stanje bi se tem pacientom izboljšalo tudi brez tega – ali pa učinku placebo. Ameriški kongres je leta 1998 na inštitutu NCCAM, ki se ukvarja z bioenergetskim zdravljenjem,

ustanovil posebno komisijo, ki naj bi zaščitila uporabnike pred prevaranti. Ta komisija sporoča, da obstajata dve vrsti energije. Prva je znanstveno dokazana, druga pa ne. Resnično energijo sestavljajo ali mehanične vibracije (zvok) ali pa elektromagnetna valovanja (svetloba, sevanje...). Ta druga ima lahko pri obravnavi pacienta tudi pozitiven učinek. Prav tako kakor tudi z Vzhoda uvožena akupunktura, čeprav je tudi ta v tradicionalni kitajski medicini povezana z religijo, v to smer pa vodi newagejsko gibanje, ki deluje prikrito protikrščansko. Akupunktura je sistem fizičnih vbodov – z drobnimi iglicami – v živčna vozlišča, ki povzročajo tudi medicinsko pozitivne učinke. Zato jo je Svetovna zdravstvena organizacija že leta 1978 priznala kot koristno metodo zdravljenja, sprejela jo je pa tudi Cerkev. Komisija pri irski škofovski konferenci je namreč leta 1994 izdala dokument Katoliški odgovor na pojave new agea, v katerem piše: "Akupunktura sama po sebi ni nekaj negativnega, zato jo katoličani lahko uporabljajo". Obstaja pa tudi zdravljenje z apipunkturo. To sloni na čebeljih pikih in je poznano v nekaterih evropskih deželah in ni sporno z medicinskega, kot tudi ne s

krščanskega vidika.

Nekaj čisto drugega pa so metode in tehnike, ki slonijo na "energiji" brez fizične komponente (fizičnega stika z osebo, ki jo zdravi). Te izvirajo iz starega kitajskega izročila o univerzalni življenjski (kozmični) energiji, ki jo tradicionalna kitajska medicina imenuje čí ali qí, v Indiji pa je to prana.

Že omenjeni ameriški inštitut za zdravje je izjavil, da so metode čí, qí in prana najbolj kontroverzne oziroma nasprotujoče si, saj ne uporabljajo energetskega polja in nimajo biofizične osnove. Če želimo pri zdravljenju uporabiti bioenergijo, moramo torej najprej vedeti, za kakšne vrste energij gre. Zdravljenja namreč pri njih sestavljata polaganje rok

in nekakšno "manipuliranje" za dosego zdravja. Z medicinskega stališča je razlaga jasna: tu ni nobene "bio osnove". Prof. Victor J. Stenger pravi: "Pri zdravljenju z bioenergijo niso niti najbolj natančni aparati (detektorji) nikoli zaznali nobene energije".

Zdravilci si s takšnimi "duhovnimi energijami" prizadevajo vplivati na bolnikovo fizično zdra-

trditvami, da je njihovo delo znanstveno dokazano, ne zanjajo pa, da ima v sebi nekaj verskega, vemo pa, da so vzhodne religiozne predstave precej drugačne od krščanskih. Pri njih je bog nekaj vseobsegajočega, kozmični bog, celota in harmonija vsega.

Krščanstvo ne pozna nobene "neodvisne, kozmične" energije.

Judovsko-krščanska antropologija loči pri človeku samo duha, dušo in telo. Edini Stvarnik in darovalec življenja je v krščanstvu Bog, ki je stopil v stik s človekom po učlovečenju Besedi, ki je Ljubezen. Zato ne more mimo Boga obstajati nobena posebna "sila" ali energija, ki bi pri zdravljenju z bioenergijo delovala avtonomno, se pravi neodvisno od njega samega. V tem primeru bi zdravitelj ali "energijski medij" z Bogom manipuliral! In takšnemu početju bi lahko rekli šarlatanstvo, praznoverje pa tudi zavajanje.

Krščanstvo pozna ozdravitve, ki presegajo medicinsko stroko in manipulacijo z energijami. So pač Božji dar. S človeške strani so to sadovi vere in molitve, ne pa neke brezosebne energije.

Pa še to:

"Nikoli pa ne smemo zanemariti praktičnih ugotovitev, da je da-

nes veliko število 'bioenergetikov' šarlatanov in prevarantov, ki so si privzeli ta naziv, da bi obogatili na račun lahkovernosti svojih žrtev. Mnogi svoje 'kliente' prav navezujejo nase in jih 'zdravijo' samo za določeno obdobje, nato pa se morajo spet oglasiti pri njih in seveda spet plačati ali kupiti kakšne pripomočke. Zato raje svetujem vsakemu zelo veliko previdnost in zadržanost v odnosu do raznih ponudnikov bioenergetskega zdravljenja in preverjanja njihovih življenjskih drž.

Mimo Boga in brez Boga nihče ne more storiti nič trajno dobrega, še najmanj pri našem zdravju. Pri tem naj poudarim, da tisti, ki se posebej ukvarjajo z ljudmi v težavah, se tudi srečujejo z ljudmi, ki imajo negativne posledice po iskanju pomoči pri nekaterih alternativnih oblikah zdravljenja. Drugi, ki pa imajo pozitivno izkušnjo, se pa seveda najpogosteje ne izpostavljajo. S tem bi rad poudaril samo to, da ni treba imeti vsakega alternativnega zdravilca kar avtomatsko za orožje hudega duha, da pa je kljub temu potrebna velika previdnost in preizkušanje duhov, ker so nevarnosti nedvomno velike; prevarantov, ki želijo samo izprazniti denarnice, pa tudi ni malo". Da ne bi po nepotrebnem tratili časa in denarja za uporabo energij, ki niso medicinsko dokazane, je pametno biti previden. Izkušenj o prevarah je danes veliko.

Lep pozdrav, drage kofetarce!

A. K.

Ob dnevu državnosti / Maša za domovino v ljubljanski stolnici

'Ne bodi maščevalen in zamerljiv nasproti sinovom svojega ljudstva'!

Na večer pred dnevom državnosti, 24. junija 2020, je ljubljanski nadškof in metropolit ter predsednik Slovenske škofovske konference msgr. Stanislav Zore v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja daroval sv. mašo za domovino. Pri njej je pridigal koprski škof msgr. Jurij Bizjak. V celoti objavljamo njegove globoke misli vsem nam v razmislek.

"Spoštovani gospe in gospodje, gospod predsednik in vsi predstavniki oblasti Republike Slovenije, cenjeni gostje in ekscelence veleposlaniki, bratje in sestre. Šestindvajseti december je dan, ko smo Slovenci leta 1990 na plebiscitu izrazili svojo željo in voljo, da razglasimo svojo suverenost in samostojnost ter ustanovimo in uredimo lastno državo. Petindvajseti junij pa je dan, ko je Skupščina Republike Slovenije leta 1991 dejansko sprejela in razglasila Deklaracijo o suverenosti in samostojnosti Republike Slovenije. Šestindvajseti december je torej na poseben način praznik celega naroda, petindvajseti junij pa je na poseben način praznik Skupščine Republike Slovenije, danes Državnega zbora in Vlade Republike Slovenije. Pripadniki Cerkve si kot državljani Republike Slovenije štejemo v čast, da nocoj, na vigilijo pred jutrišnjim državnim praznikom, lahko gostimo tudi najbolj odlične predstavnike državnih oblasti in predstavnike diplomatskega zbora RS. Vsem takratnim državnim oblastem, izpred trideset let, iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo za pogumno ustanovitev in razglasitev samostojne in suverene države, vsem naslednjim in sedanjim državnim oblastem pa iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo za uspešno vo-

denje in upravljanje države. Sedanjim državnim oblastem pa naj velja še posebna čestitka in zahvala tudi za njihovo uspešno in zanesljivo delo, ki so ga skupaj z zdravstveno stroko opravili in ga še opravljajo v času koronavirusa. Apostol Pavel, državljani slavnega rimskega cesarstva (Apd 22,25), piše Rimljanom, prebivalcem prestolnice cesarstva, ki je tedaj bilo še pogansko, in po njih seveda vsemu rimskemu cesarstvu: 'Vsak človek naj se podreja oblasti, ki so nad njim. Ni je namreč oblasti, ki ne bi bila od Boga, in te, ki so, so postavljene od Boga. Kdor se torej upira oblasti, se upira Božjemu redu. Tisti, ki se upirajo, pa si bodo nakopali obsodbo!' (Rim 13,1-2). In dodaja: 'Dajajte vsem, kar ste dolžni: davek, komur davek, pristojbino, komur pristojbino, strah, komur strah, čast, komur čast' (Rim 13,7). Apostol torej našteva štiri vsakdanje reči: davek in pristojbino, strah in čast. In vsi brez težav hitro začutimo, kako daleč smo od navodil in naročil, ki jih je apostol Pavel davno dal svojim rojakom rimskim državljanom. Današnji dan pa seveda ni primeren, da bi govorili o davkih in pristojbinah in strahovih, je pa zelo primeren, da spregovorimo o četrtem in zadnjem naročilu: Dajajte čast, komur pripada čast! Tako piše namreč že Mojzes v svoji postavi: 'Kneza svojega ljudstva ne preklinjaj!' (2 Mz 22,27). In modri kralj Salomon v Pridigarju: 'Niti v svojih mislih ne preklinjaj kralja!' (Prd 10,20). Gospod sam pa po besedah psalmista brani svoje maziljence: 'Ne dotikajte se mojih maziljencev in mojim preprokom ne delajte nič hudega!' (Ps 105,15). Pisec pisma Hebrejcem

naroča: 'Zaupajte svojim voditeljem in jih ubogajte; oni namreč bdijo nad vašimi dušami kot tisti, ki bodo dajali odgovor; da bodo to delali z veseljem in ne bodo vzdihovali; to vam namreč ne bo koristilo!' (Heb 13,17). Vsem je dobro znana evangelijska druga največja zapoved: 'Ljubi svojega bližnjega kakor samega

sebe!' Vendar je to samo drugi del vrstice, ki se pri Mojzesu v celoti glasi: 'Ne bodi maščevalen in zamerljiv nasproti sinovom svojega ljudstva, ampak ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! Jaz sem Gospod!' (3 Mz 19,18). Zelo pomemben je torej tudi prvi del: 'Ne bodi maščevalen in zamerljiv nasproti sinovom svojega ljudstva'!

Ko pa poslušamo ali beremo naša poročila in naše razprave, ni težko ugotoviti, koliko sovražnosti in napadalnosti, gneva in gnusa, žolča in strupa, zamerljivosti in maščevalnosti nosimo v svojih srcih, jih izlivamo na vse strani in v njih utapljam drug drugega!

Grozljivo je, s kakšno lahkoto toliko naših sredstev obveščanja nalaga polena na grmado in priliva olja na ogenj, ki že dolgo uhaja izpod nadzora! Kralj Salomon pravi: 'Kdor stopa smetano, naredi maslo, kdor tepe po nosu, pretoči kri, kdor tepe po obrazu, povzroči spor!' (Prg 30,33). Arabci imajo pregovor: 'Človeški sinovi kaznu-

(Raz 6,9). – Duše umorjenih z besedo pa se kot živi mrlički potikajo med nami – in ni jih tako malo! Rimski upravitelj Fest je Pavlovim tožiteljem v Jeruzalemu odgovoril, 'da Rimljani nimajo navade, da bi kakega človeka izročali, preden se obtoženec sooči s tožitelji in dobi priložnost, da se brani pred obtožbo' (Apd 25,16). Me-

nim torej, da tudi v sodobni razsvetljeni in napredni družbi ne bi smeli imeti navade, da bi kakega človeka izročali medijskemu linču, preden se obtoženec sooči s tožiteljem in dobi priložnost, da se brani pred obtožbo. In če se obtožba izkaže za zlohotno in krivično, pade višina kazni, ki bi sicer zadela obtoženca, na rame tožitelja! (5 Mz 19,18-21). 'Greh se od neba odbije!' pravi naš pregovor. Resničnost storjenega in pravičnost razsojenega ter varna svetost vsake osebe so edini trden temelj vsake družbe. 'Kar kdo seje, to bo tudi žel' (Gal 6,7). 'Tisti, ki sejejo veter, bodo

želi vihar!' (Oz 8,7).

Deklaracija človekovih pravic namreč priznava med drugim tudi načelo: 'Vsakdo, ki je obtožen kaznivega dejanja, ima pravico, da velja za nedolžnega, dokler ni spoznan za krivega v skladu z zakonom, v javnem postopku, v katerem so mu dane vse možnosti, potrebne za njegovo obrambo' (Člen 11.1). Kršitve Deklaracije človekovih pravic veljajo za najhujše možne zločine. Premalo se spominjamo evangelijske pravila: 'S kakršno sodbo namreč sodite, s takšno boste sojeni, in s kakršno mero merite, s takšno se vam bo odmerilo!' (Mt 7,2). 'Resnica vas bo osvobodila!' (Jn

8,32).

Zato bi kot državljani RS vsem navzočim in vsem odsotnim predstavnikom oblasti rad izrazil svoje iskreno spoštovanje in občudovanje in zahvalo za vašo pnižnost in potrpežljivost, s katero prenašate vsakodnevne žalitve in sramotitve, podtikanja in sumničenja, zlobne domneve in uganjanja, laži in klevete, ki se dan za dnem zgrinjajo nad vas in proti vam in brezobzirno rušijo vaš ugled in vaše dobro ime, do katerega ima pravico vsak človek, koliko bolj pa vsi odlični izvoljenci in predstavniki ljudstva!

Za osmerimi evangelijskimi blagosti stoji še deveti, ki je še posebej namenjen vsakokratnim navzočim poslušalcem: 'Blagor vam, kadar vas bodo zasramovali in preganjali in vse hudo zoper vas lažnivo govorili. Veselite se in se radujte, kajti vaše plačilo je veliko!' (Mt 5,11-12). Čestitam dan državnosti in voščim z besedami apostola: 'Poklicani ste k svobodi, bratje, samo da vam svoboda ne bo pretveza za samoljubje, marveč drug drugemu služite z ljubeznijo!' (Gal 5,13).

S temni besedami pa se je škof Jurij zahvalil Janševi vladi za dobro vladanje:

Zato bi kot državljani RS vsem navzočim in vsem odsotnim predstavnikom oblasti rad izrazil svoje iskreno spoštovanje in občudovanje in zahvalo za vašo pnižnost in potrpežljivost, s katero prenašate vsakodnevne žalitve in sramotitve, podtikanja in sumničenja, zlobne domneve in uganjanja, laži in klevete, ki se dan za dnem zgrinjajo nad vas in proti vam in brezobzirno rušijo vaš ugled in vaše dobro ime, do katerega ima pravico vsak človek, koliko bolj pa vsi odlični izvoljenci in predstavniki ljudstva!

POGOVOR Blaž Kerševan, Alessandra Schettino, predsednik in ravnateljica SCGV Emil Komel

Pouk na daljavo je obrodil sadove, a odpadlo je marsikaj načrtovanega

V času najhujšega razsajanja koronavirusa covid-19 se je tudi na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel nenadoma in nepričakovano prekinil pouk na šoli in vsa dejavnost se je morala preseliti na splet. Pri tem so bili kar naenkrat pretrgani vsi tisti neposredni stiki, ki se tkejo med učenci in učitelji in drugim osebjem na šoli. Eni in drugi so se morali brez veliko razmišljanja prilagoditi novemu načinu pouka, ki se je kljub razumljivim in neizbežnim težavam izkazal za učinkovitega, saj sta se lahko nadaljevali podajanje in usvajanje glasbene snovi v tem za vse šokantnem času, za katerega vsi upamo, da se ne bo več ponovil.

Kako je bilo, ko se je tudi SCGV Emil Komel znašel v tem strašljivem vrtincu zaradi koronske epidemije, in kako je zdaj, ob koncu tega neverjetnega šolskega leta, smo povprašali predsednika Blaža Kerševana in ravnateljico šole Alessandro Schettino.

Kdaj je nastopil na SCGV Emil Komel popoln mrk?

Pouk na šoli smo prekinili v zadnjem tednu februarja, točneje v ponedeljek, 24., takoj po prvem odloku predsednika vlade, ki je izšel v poznih urah v nedeljo.

Po prvem "šoku", ki smo ga vsi doživeli zaradi zaprtja dejanskega vsega, kaj ste ukrenili? Ste se takoj odločili za pouk na daljavo za vse gojence ali so bili najmlajši izvzeti?

Po začetnem šoku in "zmedenosti" je bilo v prvih dneh marca jasno, da zaprtje ne bo samo trenutno. S profesorji smo se organizirali za pouk na daljavo za vse instrumente in skupinske teoretične predmete. Najmlajšim žal ni bilo možno nuditi pouka na tak način, skupinski pouk predšolskih razredov bi bil namreč težaven zaradi starosti najmlajših učencev, ki obiskujejo te tečaje. Učiteljica je sicer redno pošiljala "naloge" in posnetke

tem učencem, da ne bi bili popolnoma prikrajšani za glasbeno vzgojo.

Kako je sploh potekal pouk na daljavo?

Pouk je potekal preko različnih platform, kakor so npr. WhatsApp, Skype, Zoom in podobne, preko katerih se lahko učitelj in učenec gledata in poslušata. Tak način pouka je bil seveda novost, vsi pa so se zelo hitro navadili, tako da je vse kar dobro steklo.

Na kakšne težave ste naleteli pri tem?

Težave so bile vezane predvsem na internetno povezavo, saj vemo, da je v nekaterih predelih naše Goriške zelo slaba in počasna.

Kako so ta novi način učenja sprejeli profesorji, kako pa učenci?

Profesorji so po krajši prekinitvi pouka z veseljem sprejeli ta način poučevanja in sploh dejstvo, da so lahko nadaljevali poučevati. Nekateri profesorji so imeli že izkušnje s poukom na daljavo in zato so bili v pomoč ostalim kolegom za izvajanje tovrstne oblike poučevanja. Tudi učenci so bili navdušeni, da so lahko nadaljevali pouk instrumenta in teoretičnih predmetov.

Kako pa je bilo ali je še z letošnjimi izpiti?

Nekateri so opravili redne interne izpite, večina pa je imela neke vrste zaključno lekcijo ali preverjanje v živo, ob prisotnosti ravnateljice in komisije, ki so jo sestavljali profesorji. Zelo veseli smo bili, da smo se lahko spet v živo srečali z učenci, pozdravili njihove družine in poslušali učne napredke, ki so vsekakor "dozoreli" v teh mesecih. Na

vsakem srečanju je učenec dobil tudi spričevalo.

Kar se tiče izpitov na videmskem in tržaškem konservatoriju, smo bili stalno v stiku z obema vodstvom, kajti v času karantene so

foto: dlo

nam sporočili, da letošnjih izpitov v poletnem roku ne bo možno izvesti. Komaj pred nekaj dnevi smo izvedeli, da bi naši učenci lahko opravili izpite kot privatisti v tem roku, a samo na daljavo. Kot nositelji mreže dvanajstih goriških glasbenih šol v stikih s konservatorijem v Vidmu smo bili ves čas v kontaktu tudi z drugimi vodstvi šol na našem območju, kajti iz dneva v dan smo spremljali novosti glede varnostnih predpisov in si izmenjavali mnenja o nadaljnjih korakih. Zdaj se učenci pripravljajo na jesenski rok izpitov, a ni nam še znano, ali bodo ti potekali preko spleta ali v živo. Vse je še precej negotovo. Izpiti na glasbenih šolah v Slo-

veniji potekajo normalno. Na leto smo imeli prijavljene štiri učence, ki so letos opravili 6. razred; le-ta predstavlja tudi konec osnovne stopnje glasbenega šolanja po slovenskem progra-

mu. Seveda smo zelo veseli, da so lahko to nemoteno opravili ne glede na situacijo v preteklih mesecih.

V tem izrednem času ste se morali na SCGV Emil Komel odpovedati marsikateremu že utečenemu delovanju, pa tudi novim podvigom, ki ste si jih zamislili v tem novem, za zdaj edinstvenem šolskem letu?

Vse projekte, ki so že potekali, smo morali prekiniti, načrtovane pa smo morali žal delno črtati in prestaviti na kasnejši datum.

Česa vsega niste mogli uresničiti?

Žal smo se morali odpovedati vsem aktivnostim izven poučevanja. V mesecu marcu so

najprej odpadli vsi interni razredni nastopi, ki potekajo v komorni dvorani KC Bratuž in na katerih učenci lahko pokažejo napredke. Ti nastopi so kot nekakšna "priprava" na pomembnejše nastope in tudi izpite. Črtati smo morali seveda spomladansko koncertno sezono Snovanja, ki bi letos za beležila 15. izvedbo, konec projekta zborovodske šole s koncertom naših zborov na Konservatoriju Tartini v Trstu ter vrsto drugih dogodkov v sodelovanju z različnimi kulturnimi ustanovami v naši deželi in bližnji Sloveniji. Najbolj pa smo bili razočarani, ker smo morali odpovedati prvo izvedbo Mednarodnega tekmovanja Musica Goritensis v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž. V mesecu aprilu bi moralo namreč potekati tekmovanje za violino, violončelo in petje, na katerega se je prijavilo lepo število tekmovalcev. Tekmovanje smo najprej preložili na kasnejši datum, po mnogih pogovorih s soorganizatorji pa smo sprejeli odgovorno odločitev, da letošnje izvedbe ne bo.

Tudi drugo izvedbo izpopolnjevalnih tečajev Musica Goritensis Masterclasses smo žal morali odpovedati.

Kdaj boste lahko vse to nadoknadili?

Točno še ne vemo, kdaj bomo lahko to nadoknadili. Pred dvema tednoma so izšla nova navodila glede javnih koncertov in dogodkov, tako da je komaj zdaj situacija malo bolj jasna s tega vidika.

Zaradi prisotnosti velikega števila ljudi iz tujih držav, ki imajo različna določila glede varnosti v

primerjavi z Italijo, smo se iz varnostnih razlogov odločili, da letošnjo izvedbo tekmovanja črtamo in preusmerimo načrtovanje in delo na še boljše izvedbo v naslednjem letu.

Kar se tiče izpopolnjevalnega tečaja, imamo že nekaj načrtov, a to bomo naknadno sporočili.

Kaj pa otroci? Pogrešajo morda tudi vse tiste nastope, ki so se vsako leto vrstili v maju kot radosten prikaz pridobljenega znanja?

Otroci seveda pogrešajo nastope in pouk v živo, a tudi stik s profesorjem in prijatelji, s katerimi so se srečevali na šoli. Sicer smo nekaj razrednih nastopov izvedli tudi na razdaljo preko spleta, kar pa ni seveda enako kakor nastopanje v živo pred publiko.

Bodo letos popolnoma odpadla Snovanja, priljubljen cikel glasbenih večerov, ki so nas na valovih prijetnih zvokov vodili tudi v odkrivanje neslutnih glasbenih prizorišč? Ali jih boste, morda vsaj delno, prenesli na kasnejše datume?

Kot že omenjeno, so zdaj navodila glede koncertov in dogodkov malo bolj jasna. Izvedbe Snovanj, kakor jih poznamo, žal v letošnjem letu ne bo, tudi ker smo želeli na poseben način obeležiti simobolično 15. obletnico. Sicer so v KCLB, na ploščadi pred telovadnico, v teh dneh postavili velik šotor, kjer se bo med poletjem vrstilo veliko zanimivih in različnih dogodkov v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž, Zveze slovenske katoliške prosvete in SCGV Emil Komel in na katerih bodo nastopali in se izkazali naši pridni učenci. Seveda prav lepo vabimo bralce, naj nas obiščejo na drevoredu 20. septembra v Gorici.

Najlepša hvala za pogovor in veliko sreče pri nadaljnjem delovanju in uresničevanju novih zamisli!

Iva Koršič

ŠTEVERJAN Vrtec Kekec

Nekoliko drugačen konec šolskega leta

Po nekajmesečni karanteni so se otroci, vzgojiteljice in neučnu osebje števerjanskega vrtca Kekec ponovno srečali v soboto, 27. junija 2020, popoldne na

pouku na daljavo, izročila sladko presenečenje, vzgojiteljicam in neučnu osebju pa v zahvalo za njihovo požrtvovalnost šopek cvetlic. Na podoben način se je sled-

kušenj ter da so pripravljeni za odhod v šolo. Srečanje se je zaključilo tako, da so odrasli nazdravili s kozarčkom briške kaplice, otroci pa so se posladkali s sladoledom. Vsi

družabnosti, ki jo je organizirala občinska uprava pod lipami pred občinsko stavbo. Županja Franka Padovan je otrokom, ki so v preteklih mesecih s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij pridno sledili

njim iskreno zahvalila tudi predstavnica staršev Martina Hlede. Vzgojiteljica Vesna in Rita sta nato medvedom, najstarejši skupini otrok v vrtcu, izročili diplomo, ki potrjuje, da so si v vseh preteklih letih nabrali dovolj znanja in iz-

so si nato zaželeli lepo in čim bolj brezkrbno poletje ter si eden drugemu zaželeli, da bi se septembra spet lahko v živo videli in se skupaj igrali ter zabavali v števerjanskem vrtcu.

Alenka Di Battista

Učenci SCGV Emil Komel na državnih izpitih Zadnje preizkušnje pred poletnim oddihom

V tem posebnem zgodovinskem času, ki sledi obdobju, v katerem smo bili prisiljeni v izolacijo na domu, kjer sta prevladovala t. i. "smartworking" in šolski pouk po spletu, so se učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel izkazali na raznih državnih izpitih bodisi na glasbeni šoli v Sloveniji kakor na konservatoriju v Italiji.

V ponedeljek, 22. junija, so na glasbeni šoli v Novi Gorici opravili zaključni izpit 6. razreda in tako dokončali nižjo stopnjo študija po slovenskem državnem sistemu štirje učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Harmonikarji Miha Bužinel (14 let), Peter Murovec (15 let) in Rok Šuligoj (14 let) iz razreda profesorja Mirka Ferlana so dosegli najvišjo oceno 5/5.

Četrty kandidat je bil trinajstletni pianist Aleksej Kroepe, učenec profesorice Vlaste Vižintin, ki je opravil izpit klavirja z oceno 4/5. V torek, 23. junija, je petnajstletni violinist Blaž Terpin opravil izpit iz harmonije (prof. Hilarij

Lavrenčič) z oceno 8/10 na videmskem konservatoriju Tomadini. Glede izrednih razmer je izpit prvič potekal na daljavo; prav tako se bo Blaž v juliju predstavil tudi na izpitu zgodovine

glasbe. Opravljeni izpiti, in to z odličnimi ocenami, imajo v tem posebnem trenutku še večji pomen in zadoščenje je nedvomno še večje za učence, profesorje in seveda tudi šolo. Dokaz je, da so učenci vestno in marljivo vadili in se učili tudi v tem nenavadnem, težkem obdobju in da je

bil pouk po spletu učinkovit, ne glede na oddaljenost med profesorjem in gojencem. Tak način pouka seveda ni bil enostaven, saj so morali učenci in profesorji več ur na dan (poleg

pouka glasbila so učenci sledili tudi šolskemu pouku) "buljiti" v računalnik, kar je bilo precej utrudljivo predvsem za oči in možgane. Učencem gredo seveda čestitke, profesorjem pa tudi zahvala za opravljen delo v teh napornih mesecih.

bk

Kres je zagorel tudi v Štandrežu

Stara šega, trdoživa priča naše prisotnosti

Letošnja noč med 23. in 24. junijem je bila prijetna, na jasnem nebu se je svetlikala "rezina" prvega krajca in zvedavo zrla na Zemljo, kjer so se v brk koronavirusu marsikje dvignili v nebo ognjeni zublji svetovanskih kresov. Visoko v nebo se je dvigal dim, med njim pa so igrivo poplesavale iskricice, tudi iz mogočnega kresa, ki ga je na obširnem travniku na soškem bregu pripravilo društvo sKultura. Pri obujanju te tradicije je bil tudi tokrat duša vsega vzneseni predsednik društva Marijan Breščak. Tudi v Štandrežu, nekoč popolnoma slovenski kmečki vasi, je trdno zasidrana ta starodavna šega, ki na Slovenskem sega v čase, ko so bili naši predniki še mogobožci in so kot marsikateri drugi narod po božje častili Sonce, brez katerega ni življenja. Ko je sonce doseglo najvišjo točko neba, so želeli prav s kresovi ojačiti njegovo moč.

S skrivnostno nočjo so vsepovsod prepletene najrazličnejše šege. Na Kleku npr. se zbirajo in poplesavajo čarovnice, komur pade to

so tudi napovedovali, ali bo dobra ali slaba letina. Od nekdanjega verovanja v staroslovanske bogove, med katerimi je bil Kresnik eden iz

silo, ki vabi ljudi, da se družijo ob ognju in si ob njem zaželi boljše prihodnosti. Tudi na štandreškem polju se je zbralo kar veliko ljudi, pretežno krajanov, ki so porazdeljeni po skupinah, upoštevajoč zaukazano razdaljo, radovedno in z otroškim hrepenenjem zrl v plapolajoč ogenj. Trio Ta mladi vaški fantje pa je zai-gral marsikatero veselo melodijo. Marsikdo je tudi nazdravil z rujno kaljico ali zalil suho grlo z osvežujočo pijačo. Ko je kres polagoma že izgoraval, se je iz grl skupinice pevske navdušencev spontano oglasila narodna pesem. Predstavniki civilne zaščite so s cevmi v rokah in curki vode vseskozi pazili, da ne bi nagajivi zublji ušli izpod nadzora in obliznili to, česar ne bi smeli. Lepo je bilo. Vsaj enkrat v letu se v čarobni luči kresa lahko predamo sanjam...

IK

Foto DP

noč praprato seme v škorenj, sliši travo rasti in izve za zaklade, ki jih mati Zemlja skriva v svojih nedrih... Iz tega, kako je gorel plamen,

med najpomembnejših, sta ostala le spomin pa še literarna nagrada. A vendar kresna noč ohranja neko svojo nedoločljivo privlačno čarobno

RUPA Kresovanje

In zagorel je mogočen kres!

Kako pristno in prijetno utripa življenje na vasi, kjer živijo lepi ljudje! Tega smo se zavedeli na travniku

ob nasipu v Rupi na predvečer praznika sv. Janeza Krstnika, kjer je Prosvetno društvo Rupa-Peč priredilo družabni večer z

mogočnim kresom, ki je zagorel v noč. Predsednik društva Albert Kovic je navzoče pozdravil z zagotovitvijo, da na vasi ni covid-19, je pa Kovic ... Napovedal je glasbene točke in kres ter vsem zaželel, da bi na večeru uživali in se zabavali. Z jazzom, tangom, nežno balado, bluesom in flamencom je nato vzdušje "segrel" kitarški duo: Martina in Gabriele sta res podživeto in ubrano postvarila skladbe še tako različnih zvrsti. Posebno simpatičen je bil nastop ženske vokalne skupine Rupa-Peč, ki je pod taktirko Zulejke Devetak zapela šest - pretežno na-

rodnih - pesmi. Zborovodja jih je namreč hudomušno povezovala in "zgradila" okrog njih pravo - dokaj verodostojno - zgodbo iz vsakdanjega življenja med tipično žensko in tipičnim moškim. Še pred nastopom, ki je seveda bil odličan, je poslušalce prosila, naj ne zamerijo, če bodo dekleta kaj zgrešila, saj zaradi pandemije niso mogla imeti vaj. Albert Kovic je nato petim otrokom zaupal bakle, da so za nasipom - pod budnim očesom staršev in organizatorjev - pomagali zanetiti velik kres. Navzoči so radi zrl vanj in ga fotografirali, kmalu nato pa so se zbrali ob bogato obloženih mizah, kjer se je družabnost nadaljevala v noč tudi ob zvokih harmonike.

DD

Prisrčne čestitke zakoncema Podveršič!

67 let dolga skupna pot

Na Solkanskem polju, med zgledno urejenimi zelenimi vinogradi, lepo razstoki oljčnimi gaji in bujnimi grmi sivke, ki je zdaj v polnem razcvetu, so zabeležili pomemben družinski dogodek. Na domačiji pri Podveršičevih sta 27. junija v domačem krogu zabeležila 67-letnico poroke zakonca Marica in Anton Podveršič. V tem našem sodobnem času, ko se zmeraj bolj redko pred Bogom sklenjene zakonske zveze po nekaj bolj ali manj medenih letih pretržejo kot prenapete niti, mnogokrat v odvetniških pisarnah z mržnjo v srcu do nekdanj ljubljene soproga ali soproge, je taka obletnica, čeprav ni okrogla, vredna obeležitve. Pa tudi zato, ker navadno, žal, doseže tak življenjski mejnik samo eden od zakoncev zaradi odhoda v večnost drugega. Gospa Marica (1934) in gospod Anton (1928) sta si obljubila večno zvestobo še kot zelo mlado, zalo dekle in kot postaven fant 27. junija 1953 v "Carollovi kleti" na Jazbinah. Premožna družina Carollo je namreč odstopila del svojih kletnih prostorov, ki so jih delavni vaščani

preuredili v lično kapelico, dokler niso dogradili cerkvice na Jazbinah, za gradnjo katero ima veliko zaslug g. Albin Martinčič. Marico in Antona je poročil prav g. Martinčič. Jazbine, ki so spadale pod župnijo Gornje in Dolnje Cerovo, so namreč po razmejitvi pripadle Italiji, zato so ostale brez farne cerkve. Njuna je bila prva poroka v tem zasilnem Božjem hramu. Njunjo zvezo je osrečil prihod dveh otrok, Darje l. 1954 in Jadrana l. 1963. Marica in Anton se nista nikdar prepustila malodušju, čeprav njuna življenjska pot ni bila z rožicami postлана, trnje se je prikazalo v podobi marsikateri neveselčnosti in tudi krivice, veliko sta morala garati, da sta si lahko uredila domačijo v ulici degli Scogli na Solkanskem polju in tu imela tudi širše poznano osmico. S pridnostjo in izredno delavnostjo sta veliko dosegla in vseskozi pomagala svojima otrokoma, da sta tudi onadva prišla do kruha. Jadran si je ob začetku novega tisočletja na nekdanji domačiji zgradil sodobno poslopje, v katerem je bil najprej agriturizem z imenom Silicanum s smotno ureje-

nimi in lepo opremljenimi stano-vanji za goste, nato ga je spremenil v agriturizem za ostarele. Hčerka Darja pa si je dom uredila v Števerjanu. Marica in Anton sta zavedna Slovenca, ponosna Brica - njegov oče Hermenegild je bil župan v Števerjanu - zelo navezana na domačo zemljo, od katere sta v glavnem živela. Čeprav ima ona za sabo že čez osemdeset pomlad, on pa že čez devetdeset, se še zmeraj ukvarjata z velikim zelenjavnim vrtom, ko-košjerejo in še marsičim. On še zmeraj čvrsto vozi traktor - avto pa oba! - ona kljub raznim operacijam še vedno, kot v mladih letih, hodi nabirat češnje in drugo sadje v domači sadovnjak in dela na vrtu, pa tudi v kuhinji se zelo rada mudi pri pripravljanju raznih izvrstnih domačih jedi in slaščic. Tudi verniki,

ki zahajajo v goriško cerkev sv. Ivana, kamor k maši hodita že šest desetletij, odkar sta se naselila v Gorici, ju dobro poznajo. Gospa Marica nad štiri desetletja skrbi, da je velik, lepo zapečen kruh nepogrešljivo prisoten na oltarju cerkve sv. Ivana na zahvalno nedeljo in v goriški stolnici pri vsakoletni slovenski vstajenjski maši (letos je žal ni bilo zaradi vladnih ukrepov proti širitvi okužbe s koronavirusom). V nedeljo, 21. junija 2020, ko so slovenski verniki z mašo na prostem za cerkvijo sv. Ivana proslavili zavetnika te lepe goriške cerkve, v kateri ima sedež tudi Slovensko pastoralno središče, je gospa Marica spekla

zelo velik hleb s svojimi spretnimi rokami, ki so v vseh teh letih z ljubozno zamesile ničkoliko takih čudovitih hlebov, pred katerimi se

Obvestila

Mladinski dom sporoča, da je v poletnem središču Poletnosti 2020 še nekaj prostih mest od 6. do 10. julija ter za pripravo na šolo. Ravno tako je še možen vpis k pošolskemu pouku 2020/21. Več informacij na 0481-280857, 366 6861441 ali 328 8614425. **Družine z manjšimi otroki** vabljeni na LETOVANJE v kočo sv. Jožefa v Žabnici (6. -9. avgust) in na

DUHOVNI VIKEND v Log pod Magartom (28. -30. avgust) v organizaciji SD Sončnica s podporo Mladinskega doma. Info in prijave na tel. +386 31 523 963 (Marija) do 10. julija. **Pd Rupa - Peč** vabi na izlet od 21. do 27. avgusta t. l. v Abruce, Molize in na otoke Tremiti. Vpis je možen do 15. 7. 2020. Informacije Ivo Kovic - tel. 0481 882285, mail: nadia.kovic@yahoo.it.

RADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 3. julija 2020 do 9. julija 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 3. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditelj - Glasba iz studia 2. **Sobota, 4. julija** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju. **Nedelja, 5. julija**, ponovitev oddaje Okno v Benečijo. **Ponedeljek, 6. julija** (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Radio Ve'rite'. **Torek, 7. julija** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 8. julija** (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Dolge sanje o samostojni Sloveniji. Izbor melodij. **Četrtek, 9. julija** (v studiu Andrej Bavcon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

POLETNA OBZORJA

Kamišibaj dan

Z nami bodo:

Jelena Sitar, Igor Cvetko, Špela Pahor, Sara Grbec, Dantijela Manoilov, Ksenija Bratina Makovec, Mirna Stopar, Sonja Hočevar, Tanja Lozej, Verena Čevdek in Katerina Ferlečić

Kulturni center Lojze Bratuž

Ponedeljek, 6. julija 2020

ob 18. in 19. uri za otroke — ob 20.45 za vse (Max 30 oseb)

Rezervacije:

+39 0481 531445

info@centerbratuž.org

poletna
SREČANJA
pod lipami

v sodelovanju z Založbo Mladika

Ob 100-letnici požiga
Narodnega doma v Trstu

PREDSTAVITEV ROMANA
ČRNI OBROČ

Ob avtorju **MARIJU ČUKU** bosta sodelovala urednica založbe **NADIA RONCELLI** in **MARTIN BRECELJ**

ČETRTEK, 9. JULIJ 2020, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

kar zaiskrijo oči.

Kljub letom ohranjata zelo mlado-sten videz, in čeprav imata vsak svoje zdravstvene nadloge, še zmeraj z velikim optimizmom in zaupanjem v Božjo previdnost zreta v prihodnost. Vselej dejavno in z modrimi nasveti stojita ob strani Jadranu in snahi Cinzii pri njenem zahtevnem in skrbni polnem vodenju doma za ostarele, ki so sicer lahko zelo veseli, saj preživljajo jesen življenja sredi "malega raja". Ob tej lepi življenjski obletnici v

dvoje jima iskreno čestitajo vsi domači, predvsem Jadran, Cinzia in Aaron, ki mu nona zmeraj kaj slastnega speče za njegove prijatelje v Novi Gorici, in jima želijo, da bi ju Bog ohranil še dolgo med njimi in da bi jima Svetogorska Kraljica, ki jo še posebno goreče časti gospa Marica, zmeraj stala ob strani. Čestitkam in lepim željam se pridružujemo tudi vsi pri Novem glasu, saj sta naša zvesta, dolgoletna bralca.

IK

SV. IVAN Praznik župnijskega zavetnika

Kljub razmeram številno obiskan in doživet praznik

Kljub letošnjim izrednim razmeram so minuli teden pri Sv. Ivanu v Trstu doživeto zabeležili praznik župnijskega za-

sem to, da kres simbolično pomeni tudi nov začetek po težkem letu in izrednem stanju, ki smo ga in ga še doživljamo. Prav zaradi varnostnih ukrepov letos niso priredili kulturnih točk. Prosto-voljci so skrbno pazili, da so si vsi razkužili roke, imeli maske in spoštovali varnostno razdaljo. Vseeno so prisotni dočakali presenečenje, saj je pred prižigom kresa g. Tomaž Kunaver uradno odprl novo dvojezično spletno stran župnije Sv. Ivana. V nedeljo, 28. junija, so, prav tako upoštevajoč varnostne ukrepe, daro-

vali dvojezično sveto mašo v zunanjih prostorih oz. na travniku oratorija. Ob so-maševanju duhovnikov Milana Nemaca, Tomaža Kuna-verja, Sergia Frausina in Paola Longa jo je vodil g. Alessandro Cucuzza. Procesija, tradicionalne noše, petje mešanega cerkvenega pev-skega zbora in ne nazadnje verniki, ki so res v velikem številu preplavili svetoivan-ski travnik, so poskrbeli za enkrat in doživet praznik župnijskega zavetnika. G. Alessandro Cucuzza, ki je med drugim praznoval 25 let duhovništva, je v pridigi povedal, kako je ponosen na vse svetoivančane in kako je svetoivanski rajon živ, saj se iz vsakega kotička vidi zvo-nik in to povezuje vse, ki tu živijo, v eno veliko družino. Na koncu bogoslužja in pre-den je zadonela zaključna pesem zbora, ki ga je skrbno vodil neutrudljivi domačin Ivan Žerjal, je prisotne poz-dravila še sestra Gabrijela, ki je izrazila bližino vsem bol-nim, povedala, da vse sestre molijo zanje, ter zaželela vsem, da bi čim lepše preživel ta praznični dan. **MC**

vetnika, ki sta ga skupaj praznovala tako slovenska kot italijanska skupnost. V torek, 23. junija, je g. Milan Nemač daroval sv. mašo v slovenščini, nato so se verniki premaknili v oratorij, kjer sta sledila blagoslov in molitev, za katero sta poskrbela g. Tomaž Kunaver in g. Sergio Frausin. Sledil je prižig tradicionalnega svetoivan-skega kresa. Poudarjeno je bilo predv-

Devinski vrt ustvarjalnosti

Morske živalice so posvarile vse nas!

Na dvorišču sedeža devinskih zborov se je v sončnem dnevu v petek, 26. junija 2020, zaslilo valovanje morja in zavel je vonj po slanosti morskih planjavah. Še zmeraj preteč koronavirus ni preprečil, da bi se bujna domišljija razb-hotila v Devinskem vrtu ustvar-jalnosti, katerega prireditelji so MOPZ Fantje izpod Grmade in OPZ Ladjica, ob pomoči ZKB. Kot že vrsto let so se ob koncu tega doslej edinstvenega šolskega leta v tem malem, a živahno dejavnem devinskem kulturnem hramu teden dni, od 22. do 26. junija, vsako jutro od 9. do 13. ure, zbirali otroci, osnovnošolci od prvega do petega razreda - eden bo letos prvošolec - iz Devina in okolice, da bi se seznanili z lutkarstvom in vsem, kar spada k pripravi prave gledališke predstave. Letos so vodstvo tega ustvar-jalnega tedna v celoti prevzela zelo prizadeta dekleta, ki svoj prosti čas rada namenijo otrokom, saj so bila zmeraj zavzeta prisotna tudi pri jesenskem nizu lutkovnih predstav Lutkovno gledališče Pristanišče. Koordinatorica

Marija Feinig nam je povedala, da sploh niso vedeli, ali bo mogoče letos pripraviti ta sprostitveni teden za otroke. Ko pa so na občini dobili vse potrebne informacije o zdravstveno varnostnih do-ločilih, med temi je tudi to, da ima vsak vzgoji-telj le sedem otrok, so končno lahko uresničili svojo željo. Vpisalo se je devet otrok, vzgojiteljice pa so bile štiri, vse iz Devina: Martina Bearzi, Petra Pahor, Tina Fabi in Lara Bearzi. Režijo je prevzela Martina Bearzi, ki je kot ostala tri dekleta "zrasla" z lutkami. Njena režijska asisten-tka je bila Petra Pahor. Otroci so bili razdeljeni v dve skupini, izme-nično so bili eni na pro-stem, drugi v dvorani, tako da je delo steklo gladko, brez zaprek ali zadreg. Takoj so razumeli, da mo-rajo upoštevati varnostno razdaljo in z veseljem ustvarjali in soustvarjali. Marsikatero zamisel so namreč sami dogradili in jo

vključili v predstavo, kot nam je z zadovoljstvom povedala Martina. Bili so veseli in so se hitro naučili vseh pesmic, ki bogatijo igrano besedilo. Po zamisli in pod vodstvom Tine Fabi so izde-

lali lutke in sceno iz odpadnega materiala (časopisni papir, lončki za jogurt, embalaža za jajca, celo časopisi, ki so jih uporabljali kot podlago za barvanje, so postali

Martina naslonila na igrice, ki jo je že pripravila v vrtcu v Lonjerju. Besedilo je spet malce priredila in prelila v lepo zamišljeno uprizo-ritev z naslovom Prislunhimo

ozađju spremljala dogajanje na klavirju, medtem ko so se v živo oglašala še druga glasbila. Morska bitja so vsak s svojo izvirno lutko v rokah animirali Lara De-

Občni zbor Slovenske prosvete v Trstu

Marij Maver bo še naprej vodil to pomembno organizacijo

V torek, 23. junija, je bil na sedežu Slovenske prosvete, na ul. Donizetti 3, točneje v Peterlinovi dvorani, občni zbor Slovenske prosvete. Udeležba 28 članic -društev, ki so vključena v to organizacijo in ki se prepoznava-jo v skupnih vrednotah slovenstva, katolištva in demokracije, je bila zelo dobra. Prisotni so bili predstavniki društev iz vasi vse od Brega do devinskega konca, pa tudi tistih, ki delujejo v samem mestu Trst. Vsa so izrednega po-mena za ohranjanje slovenstva

delom ponujajo toliko vrst delovanja: od druženja naših ljudi, ohranjanja šeg, navad, tradicije, poznavanja lastne zgodovine, domačih krajev do kulturnega udejstvovanja. V nekaterih društvih prevladuje predavanja, v drugih zborovsko petje ali gledališke vaje in nastopi, ponekod rekreacija in telovadba, tečaji tujih jezikov ali slovenščine za tujce... Skoraj povsod je zaznati veliko skrb za otroke in mlade, katerim se posvečajo s celoletnimi aktivnostmi (naj omenimo otroške in mladinske zборе v

društva objavljajo v medijih napovedi ali poročila o posameznih pobudah, prinaša branje na občnem zboru vsako leto tako bogato sliko celote, kot si jo je ob posameznih dogodkih težko predstavljati. V glavnem so bila društva (kljub kroničnemu pomanjkanju zadostnih sredstev) zadovoljna z uspehi delovanja v letu 2019. Večja zaskrbljenost pa je vladala za letošnje leto, saj se v času koronavirusa vsi sprašujejo, kako bodo lahko nadaljevali svoje delovanje in izvedli vse, kar so imeli v načrtih.

v našem prostoru. Kljub ukre-pom v zvezi z zaježitvijo koronavirusa, ki so se jih organiza-torji striktno držali, kot npr. nošenje zaščitne maske in varnostne razdalje, je občni zbor potekal po načrtu in programu: za predsednico občnega zbora je bila izbrana Maja Lapornik; za zapisničarko pa Katja Pasarit. Predstavniki društev so vsak s svojim poročilom prispeli k zelo pisanemu mozaiku delovanja v letu 2019. Težko pa je bilo strniti vse aktivnosti društev, o katerih so poročali, saj je bilo njihovo delovanje nadvse bogato in razvejeno, polno pomenljivih vsebin. Zdi se neverjetno, da lahko poštvalni posamezniki z rednim in zastojnim

Devinu, Nabrežini, na Opčinah, v Mačkoljah, pa lutkovno skupino v Devinu, baletno šolo v Nabrežini, Glasbeno kambrco v Barkovljah, tri igralske skupine na Opčinah, da ne govorimo o abonmajski sezoni predstav za otroke, o Gledališkem vrtljaku in o Mali gledališki šoli Matejke Peterlin, ki ju organizirata Radijski oder in Slovenska prosveta. Celotista društva, ki ne morejo več računati na otroke, kot npr. v Rojanu, poskrbijo, da enkrat na leto otroški živžav napolni dvorano Marijinega doma ob nagrajevanju otrok vseh osnovnih šol na Tržaškem, ki se udeležijo njihovega literarnega ali risarskega natečaja. Čeprav skoraj vsa

Poročanju društev je sledilo poročilo nadzornega odbora, ki ga je podal Marjan Kravos. Prisotni so nato odobrili obračun in še proračun, ki ga je podal predsednik Slovenske prosvete, Marij Maver. Ker je bil občni zbor volilnega značaja, so nato izglasovali razrešnico staremu odboru in sledila je izvolitev novega. Nekaj prejšnjih članov so zamenjali novi, vseh skupaj pa jih je dvanajst. Še isti večer so člani novega odbora razdelili tudi vse poveljavne funkcije: predsednik Slovenske prosvete ostaja Marij Maver, podpredsednica Lučka Susič, tajnica pa je še dalje Lucija Tavčar. Novi blagajničar je Igor Švab.

P. in

školjki. Drobna, a zelo vzgojna predstava se dogaja na morskem dnu, kjer se živalice vsaka s svojimi zdravstvenimi težavami zaradi onesnaženega morja, polnega odpadkov nemarnih ljudi, za-tečejo k zdravnici, nato pa še k morski kraljici, da bi se pritožile zaradi umazanih, ki ogrožajo njihovo življenje. Ker ljudje radi prislunhejo valovanju morja v školjkah, si ribice, rakci... domislijo, da bi lahko modra školjka posredovala njihove pritožbe ljudem. Nasvet je sprejet in tudi učinkovit. Ekološka pravljica, ki je žalostna realnost v naših časih, ko na oceanih plavajo pravi otoki plastičnih odpadkov, opozarja na onesnaževanje in na nujnost sortiranja in recikliranja odpadnih materialov. Režiserka je vsakemu igralcu dodelila primerno vlogo, tako da so vsi lahko pokazali, kako so se v enem samem tednu (!) naučili tekst in se prizadeto vživel v smisel predstave, opremljene z glasbo, za katero je poskrbela Lara Bearzi, ki je v ozadju spremljala dogajanje na klavirju, medtem ko so se v živo oglašala še druga glasbila. Morska bitja so vsak s svojo izvirno lutko v rokah animirali Lara De-

sanctis (zdravnica), Alice Bidovec (obveščevalec), Martina D'Aquino (županja), Erica Gerin (morska kraljica), Leonardo Biolo, Tomaž Čotar in Martin Gerin (morske živali); ob njih sta bila še Tomas Broccardo in Rebecca Cocolet v vlogi otrok, ki najprej brezbržno odvržeta na plažo plastična lončka, potem pa vneto čistita nesnago z nje. Izvirnost lutk in scenskih elementov, sama zasnova ter izvedba predstave odražajo znanje in izkušnje, ki so si jih dekleta pridobila prav na delavnicah Devinskega vrta ustvarjalnosti, ki sta jih v prejšnjih letih vodila na Slovenskem zelo znana in priznana lutkarja z vselej inovativnimi pristopi k tej gledališki umetnosti, Jelena Sitar in Igor Cvetko. Poučno igrice so navdušeno sprejeli gledalci, ki so izvajalcem in vzgojiteljicam, gledališkim ustvarjal-kam, namenili toplo ploskanje. Marija Feinig se je zahvalila voditeljicam in seveda staršem, ki so jim zaupali svoje otroke. Martina pa je čestitala vsem otrokom, ki so bili soudeleženi v res lično in sodobno pripravljeni predstavi. Ob koncu so se vsi posladkali z rdečo, sočno lubenico in si zaželeli lepo nadaljevanje počit-nic.

IK

GABROVEC Predstavitel knjige Marija Čuka Črni obroč

“Roman, ki omogoča Slovencem in Evropejcem, da dojamemo pomen Trsta”

Nacionalna identiteta se krepí z evropsko in obratno. Slovenci lahko skupaj s sosedi uspešno gradimo združeno Evropo, če ne bomo doma razdeljeni. Branje Čukovega romana omogoča Slovencem in Evropejcem, da razumemo pomen Trsta.

Tako je nekdanji poslanec evropskega parlamenta Lojze Peterle ugotavljal na predstavitvi romana Marija Čuka Črni obroč, ki je v ponedeljek, 22. junija, potekala v Gabrovcu. Dobro obiskano srečanje sta priredila založba Mladika in Društvo slovenskih izobražencev (DSI) v sodelovanju z Društveno gostilno Gabrovec. Prvi predsednik vlade samostojne Slovenije je spregovoril o dogajanju po požigu tržaškega Narodnega doma (ND), ki ga Čuk obravnava v svojem delu. Omenil je izid publikacije, ki je že leta 1968 v Trstu napovedala uresničitev samostojne države, in opozoril, da bi brez Demosove zmage na volitvah “verjetno ne bilo nobenega plebiscita”. Do Kardeljeve napovedi, da bodo narodi umrli, ni prišlo. “Nacionalno se dogaja tudi znotraj globalizacije, ki predstavlja grožnjo

šibkim identitetam. Slovenci smo se z vstopom v Evropsko zvezo in Nato zavarovali, a ne v celoti. Od nas je odvisno, kam peljemo slovensko barko: potrebno je stalno preverjanje zastavljenih ciljev”. Pri oceni italijansko-slovenskih odnosov je Peterle menil, da so ti po osamosvojitvi pridobili kakovost.

Foto damij@n

Slovenija je v isti družbi z Italijo v Evropi, “ki ni povsem imuna pred nacionalizmi”. V nadaljevanju je politik obžaloval, da ni prišlo na Apeninskem polotoku do objave poročila slovensko-italijanske komisije zgodovinarjev, “najboljše podlage za gradnjo medsebojnih odnosov”. Četudi nam danes “marsikaj ni všeč”, veliko pozitivnih stvari po njegovem kaže na prikaz boljših časov. Med te gotovo spadata multikulturni značaj in odprtost Trsta, ki si vse bolj utirata pot. Časovni okvir, v katerega je postavljen Čukov roman, je na srečanju predstavil zgodovinar Boris M. Gombač, ki je bil član mešane zgodovinske komisije za ugotavljanje slovensko-italijanskih odnosov. Kljub dejstvu, da pri zunanem videzu Trsta v drugi polovici 19. stoletja slovenska prisotnost ni bila

poudarjena, izidi ljudskega štetja in parlamentarnih volitev v letih pred prvo svetovno vojno “govorijo v prid tezi, da je bilo mesto z 230 tisoč prebivalci razdeljeno na pol”. Za “odrešitev neodrešenih bratov” v Severnem Jadranu se je Italija odločila po propadu kolonialne politike (1897) v Afriki. Slovenci so se v tem prostoru v tistem času čedale bolj gospodarsko, socialno in kulturno uveljavljali. Pri zaposlovanju v Trstu so bili v prednosti zaradi poznavanja jezikov, kar ni bilo pogodu Italijanom. V mestu so med sabo tekmovali nemški, slovanski in italijanski kapital, ki si je prizadeval za prodor na Balkan in v Podonavje. Ob koncu 1. vojne se s prihodom italijanskih oblasti v naše kraje kaj kmalu začeta ustrahovanje slovanskega prebivalstva in požiganje domov. Nekateri pripisujejo požig tržaškega ND leta 1920 “pretiranemu repenčenju” Slovencev in Jugoslovanov na povojnih mirovnih pogajanjih. O simbolnem pomenu, ki ga za tržaške Slovence ima ND, je na srečanju v imenu založbe spregovorila urednica Nadia Roncelli, ki je tudi povezovala spored večera. Čukova knjiga opisuje, kako sta požig ND doživljala Dunajčana, katerih obisk Trsta se je spremenil v soočanje z evropsko tragedijo. Roman, ki je vreden branja, označujejo hiter pripovedni ritem, prepletanje epskih in poetičnih elementov ter večplastni značaj. Predstavitel se je na dvorišču društvene gostilne začela s pozdravnima nagovoroma slovenskega generalnega konzula Vojka Volka in odbornice zgoniške občine Martine Budin. Dobrodošlico gostom in obiskovalcem je izrekel predsednik DSI Sergij Pahor.

Mch

Marij Čuk na predstavitvi svojega zgodovinskega romana “Požig Narodnega doma mora biti predvsem spodbuda za sončno in vredno življenje”

Na predstavitvi zgodovinskega romana Črni obroč je, kakopak, spregovoril tudi njegov avtor. Na dvorišču gostilne v Gabrovcu je Marij Čuk v svojem prepoznavno lahkotnem in vsebinsko utemeljenem slogu posredoval poslušalcem nekaj misli, ki so se mu utrile ob izidu knjige in odmevih, ki jih je v italijanski javnosti sprožila napoved o skorajšnji predaji Narodnega doma slovenski narodni skupnosti. Pisec je najprej poudaril, da vrnitev palače na Filzjevi ulici ne predstavlja velike dobrohotne ali celo dobrodelne geste: “Gre za normalno dejanje. Popravljamo vtis, da nismo tatovi in da ne krademo. Če komu sunem kolo, sem kolo ukradel. Ko ga vrnem, sem samo napravil svojo dolžnost in ublažil tatinško dejanje”. V nadaljevanju je navedel, iz katerih plemenitih vzgibov je prišlo do nastanka knjige. Čuk pravi, da je roman napisal tako, da se bralec seznani s stranjo pravice in resnice in da lahko povleče paralelizme s sodobnostjo. Avtor želi z romanom bralca “iz ravnodušnega, nevtralnega ali celo pasivnega položaja prisiliti v aktivno lego, da dobi odnos do tistega, kar se je zgodilo, in da se čuti in počuti tudi

danes in zdaj prizadet, ker so se ga plameni in zločin dotaknili”. Aktivna lega predstavlja odpor zoper laž, je potešitev, ker resnica lahko zmaga, meni Čuk in dodaja, da v Črnem obroču gre za vprašanje nasilja, “ki človeka spremeni in mu spremeni celo pogled na svet in ljubezen”. To

je ločnica obrobje-središče za narod pogubna). Nekdanji šef slovenske redakcije Rai izpostavlja, da “kar zelo pozabljam, da smo del slovenskega in ne italijanskega naroda in da je naša naravna zaslomba in naše naravno pripadnostno izhodišče slovensko, čeprav živimo

Foto damij@n

nasilje se po njegovem v delu kaže na različne načine: zaradi nasilja samega, kot sredstvo do oblasti in moči, nad drugačnostjo in kulturo drugačnosti, jezikom, zoper svobodo in enkratnost človekovega življenja. Knjigo je avtor napisal zaradi spomina (obsodbe na smrt celotnega slovenskega naroda) in opomina (ne zavedamo se, da

v drugi državi”. V opomin je Črni obroč zato, “da ne bi izničili večstoletnega boja za pravice, enakopravnost in svobodo”, je obrazložil Čuk in poudaril, da požig ND ne sme biti le spomin na smrtno obsodbo, “marveč predvsem spodbuda za sončno in vredno življenje”.

Mch

NABREŽINA Predstavitel priročnika Barbare Fužir

Prijetno branje za odkrivanje in spoznavanje slikovitih kraških koticov

Izvirno in privlačno opremljen priročnik, ki omogoča odkrivanje številnih pešpoti, beleženje vtisov in zanimivih spoznanj, ki jih pohodnik/ca doživi med hojo po tržaškem Krasu, so v petek, 26. junija, predstavili na borjaču kavarne Gruđen v Nabrežini.

ma se je Fužirjeva na tržaškem Krasu z otrokom lotila spoznavanja bližnje in bolj oddaljene okolice. Pešpoti, ki jih predstavlja in opisuje, se pričenjajo v Nabrežini in segajo tudi izven občinskih meja in tudi preko državne meje. Svoja zanimiva poročila s sprehajalnih izletov

govorila o svoji sestavljeni istovetnosti, dojemanju znamenja, o slovenstvu, pomenu ohranjanja korenin, navezanosti na Nabrežino in nedavnem doživljanju zaradi pandemije zaprte meje. O sebi je pripovedovala na lahkoten in zabaven način, ki označuje tudi njena v publikaciji objavljena besedila.

Na predstavitvi je o svojem delu poročala tudi ilustratorka Jasna Košuta, ki je skupaj z Majo Malalan grafično oblikovala vodnik. Vsakemu orisu pešpoti bodo lahko mlajši in odrasli v priročniku dali svoj pečat z barvanjem, lepljenjem med hojo nabranih cvetlic, rastlin, listov itd. Medtem ko bodo otroci lahko razvijali svojo ustvarjalnost, predstavlja vodnik za starejše poseben izziv, s katerim se je vredno soočiti in ga dopolniti.

V imenu založbe GMD se je Majda Cibic na predstavitvi, na kateri je v imenu organizatorjev pozdravila Vera Tuta Ban, zaustavila pri avtoričinem duhovitem pripovednem slogu. Fužirjeva s priročnikom še posebno letos, ko bodo mnogi zaradi znanih dogodkov čas dopusta preživljali doma ali v njegovi bližini, nagovarja radovedne pohodnike vseh starosti iz bližnjih in oddaljenih krajev.

Mch

Foto damij@n

Publikacija Kam pa danes? Krasna potepanja z malčki, o kateri je v pogovoru z Jadranko Cergol spregovorila avtorica Barbara Ana Fužir Schart, je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Srečanje, ki se ga je udeležilo lepo število poslušalcev, sta organizirala SKD Igo Gruđen in Združenje staršev Osnovne šole Virgil Šček.

Lična knjižica je sad radovednega odkrivanja ozemlja, na katerega se je po priselitvi v Nabrežino, kjer si je ustvarila družino, podala na Štajerskem rojena avtorica. Kot mlada ma-

je objavljala na športnih straneh Primorskega dnevnika in v oddajah Radia Trst A. Fužirjeva predstavlja v priročniku steze in poti, ki vodijo na vrh Sv. Lenarta za Samatorjevo, do mogočnega hrasta pri Gropadi, na Trstelj, do “magične” Babce pri Križu, sežanskega Krasa, bližnjega Slivnega in drugih pomenljivih ter obiska vrednih krajev. Ob opisu poti avtorica navaja tudi s temi povezane razne anekdote in zgodbe, ki so ji jih posredovale osebe, s katerimi je prišla v stik.

Na srečanju je Fužirjeva spre-

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Marjana Babnik – Šentvid 20,00 evrov, M. S. 50 evrov. Darove lahko nakažete tudi po: ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

Za društvo Rojanski Marijin dom darujeta Sonja in Drago Ukmar 50 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami darujejo Lizeta Janežič 20 evrov, A. M. 20 evrov, A. S. 20 evrov in Alma Trobec 30 evrov.

Obvestila

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje vljudno vabi na večer PONOVNO SKUPAJ.

Srečali se bomo na prireditvenem prostoru "na Metežici" ob pesmi MePZ Mačkolje in ogledu dokumentarnega filma "PODOBE SPOMINA, GLASOVI SRCA" - v petek, 3. julija 2020, ob 21h.

Društvo slovenskih izobražencev vabi na srečanje z Danjelom Vidmarjem, pedagogom Montessorijeve smeri. Pogovor z njim bo vodil Jernej Šček. Peterlinova dvorana, 6. julija 2020, začetek ob 20.30. Obvezne maske!

Kratke

Odkrili so spomenik na pročelju katedrale sv. Justa

V ponedeljek, 29. junija, sta tržaški škof Giampaolo Crepaldi in župan Roberto Dipiazza slovesno odkrila doprsni kip škofa Antonia Santina, ki je dobil prostor na pročelju mestne katedrale pri Sv. Justu. Antonio Santin je leta 1938 nasledil škofa Luigija Fogarja in vodil Tržaško-koprsko škofijo do leta 1975.

Poletno gledališče Trieste Estate

V sredo, 1. julija, se je začel letošnji festival Trieste Estate, in sicer s prizorom Ripartiamo dall'inizio, pri katerem sodelujejo igralci Slovenskega stalnega gledališča, Stalnega gledališča FJK, gledališča La Contrada in gledališča Miela. Bogat poletni koledar si lahko ogledate na spletni strani www.triestestate.it, za informacije in obvezne rezervacije pa lahko pokličete gledališče Rossetti: +39 040 3593511 - info@ilrossetti.it. Predstava Slovenskega stalnega gledališča Samo konec sveta v režiji Vladimirja Jurca bo na programu 24. julija ob 21. uri v parku vile Sartorio.

KCLB Poletna obzorja

Pod šotorom se obeta bogato kulturno poletje

V ponedeljek, 29. junija so v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavili bogat kulturni program, ki bo poleti potekal pod velikim šotorom; skrbno so ga v teh dneh postavili člani Zveze slovenske katoliške prosvete. Poletnemu programu so dali naslov Poletna obzorja, kot je na začetku tiskovne konference povedala predsednica KC Lojze Bratuž Franka Žgavec, ki je obrazložila, kako so se z ZSKP, glasbeno šolo Emil Komel in Krožkom Anton Gregorčič odločili, da bodo vsa poletna dogajanja in prireditve združili v en okvir. Predsednica je potem predstavila program Srečanj pod lipami, ki bodo kot običajno ob četrtkih. Rdeča nit predavanj ostaja povezanost z domačim prostorom, matico in Slovenci po svetu, je poudarila Žgavecova. Na programu je 6 večerov, prvi je na sporedu že v četrtek, 2. julija, ko bo v gosteh p. Branko Cestnik, avtor romana Sonce Petovione. V četrtek, 9. julija, bo predstavitev ro-

mana Črni obroč. Ob avtorju Mariju Čuku bosta sodelovala urednica Mladike Nadia Roncelli in časnikar ter esejist Martin Brecelj. Zelo aktualna tema bo na vrsti 16. julija, ko bosta Irena Spazzapan (partner na SYSTEMIQ - London) in Mitja Gergolet (Managing director na Goldman Sachs) predavala o podnebnih spremembah in rešitvah, od tehnologije do

Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Robert Frandolič. Na drugem srečanju o temi covida-19 pa bosta spregovorila zdravnika dr. Dimitri Tabaj in dr. Bernard Spazzapan. Poletna Srečanja pod lipami bo sklenil avtor Tino Mamić s predstavitev knjige Priimki. Letošnja novost je sodelovanje z Radio Verite'. Člani radijske oddaje na Radiu Spazio

Komel. Ravnateljica glasbene šole Alessandra Schettino je z veseljem sprejela sodelovanje pri poletni pobudi. Kljub zapletenim razmeram se delovanje šole ni nikoli ustavilo. Lekcije so potekale preko videokonferenc, kar ni bilo enostavno. Ravnateljica se je javno zahvalila predvsem učiteljem in staršem, ki so bili res enkratno organizirani in potrpežljivi. Zdaj pa je z veseljem dejala, da lahko zopet nastopajo v živo. Prva pobuda glasbene šole in ZSKP je bila že v torek, 30. junija. Na oder so stopili mladi pevci zbora Vihar, spremljali pa so jih gojenci glasbene šole. V sredo, 31. julija, je bilo celovečerno nastopanje gojencev, ki bodo sicer skozi celo poletje sodelovali na posameznih kulturnih večerih.

Tudi predsednica ZSKP Franca Padovan je srečna, da bo delovanje naših društev ponovno zaživel v slovenskem hramu. Na programu bodo gledališke predstave. Za prvo bo poskrbelo Prosvetno društvo Štandrež. V ponedeljek, 6. julija, pa

finance. 23. in 30. julija bo na vrsti letošnje izredno stanje zaradi koronavirusa covida-19. Na prvem večeru bo govor o gospodarstvu, gost bo namreč predsednik

bodo predvajali srečanja v živo na Facebooku. Poletna obzorja bodo bogata tudi z gledališkega in glasbenega vidika, za kar bosta poskrbela ZSKP in SCGV Emil

bodo kar tri predstave kamišibaj gledališča, in sicer ob 18. in 19. uri ter ob 20.45. Kaj je pravzaprav kamišibaj, je obrazložila in tudi na kratko prikazala odbornica Skupnosti družin Sončnica in članica odbora ZSKP Katerina Ferletič. Gre za t. i. papirnato gledališče, in sicer posebno obliko pripovedovanja in uprizoritve s papirnatimi pripomočki oz. izdelki in lesenim odrčkom. Go-

Sovodnje ob Soči / Seja občinskega sveta

Svetniki skupine Korenine in bodočnost zahtevajo večjo skrb za ceste in varnost

Na seji občinskega sveta v Sovodnjah ob Soči v ponedeljek, 15. junija 2020, so svetniki skupine Korenine in bodočnost vložili več svetniških vprašanj. Med temi je, na pobudo svetnika Kristiana Tommasija, na občinsko upravo bilo postavljeno vprašanje glede oskrbovanja občinskih cest in njihove varnosti.

Svetnik Tommasi je opozoril, da so v tem deževnem obdobju ceste še posebno nevarno preraščene z drevjem in rastlinjem raznih vrst. Ne gre le za gozdne ceste, ki so namenjene posegom za preprečevanje požarov, temveč tudi za asfaltirane občinske ceste, nad katerimi visi več kot kakšno drevo ali veja, ki bi lahko padla na cestišče. Zato je svetnik Tommasi pozval občinsko upravo, naj se ponovno obrne na lastnike in jih opozori, naj odstranijo nevarna drevesa oziroma veje.

Tudi druga interpelacija svetnika Tommasija je bila namenjena vprašanju cest in prometa. Osredotočena je bila na glavno sovojenjsko ulico, na kateri potekajo dela za greznično omrežje. Spomnil je, da je bilo na začetku obljubljen, da bo promet urejen enosmerno, nato pa je bila cesta zaprta za ves promet, kar je pomenilo hud udarec za vas. Poleg tega se zdaj pojavljajo težave na cestah, ki služijo za obvoz. 11. junija popoldne je po ulici Klanec vozil avtobus APT (zdaj TPL) in povzročil kar nekaj težav; verjetno to ni edini primer. Svetnik Tommasi je obžaloval dogodek in poudaril, da je še vedno premalo prometnih znakov. Opozoril je tudi, da so se na nekaterih prometnih znakih pojavili neprimerni napisi proti kolesarjem, kar ne bi smelo biti dovoljeno.

Svetnik Tommasi je pozval občinsko upravo, naj ukrepa, da bodo znaki za obvoze in prepoved bolj jasni in da ne bo več neprimernih in žaljivih napisov.

stje bodo najvidnejši slovenski predstavniki te posebne gledališke zvrsti, to so Jelena Sitar, Igor Cvetko in Špela Pahor. Večer bodo povezovali člani mladinske gledališke skupine O'Klapa.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž se torej obeta res bogato poletje, za kar smo vsi srečni, saj smo dogodke v našem centru prav gotovo pogrešali.

MČ

Ogled zanimivosti, tudi jezera Tara in njegovih otokov s starodavnimi cerkvicami

Etiopija tretjič

Peljemo se mimo vasi in manjših mest. Prvo večje mesto na naši poti je Weldiya. Leži na 2.112 metrov nadmorske višine. Torej smo se že povzpeli za kakih 700 metrov višje. Tudi to mesto ima pestro zgodovino. Konec 19. stoletja je bilo administrativni center province Yejiu, znano tudi po četrtkovih sejmi, na katerih so prodajali in kupovali mule. Burno je bilo tudi 20. stoletje. Sredi petdesetih let so bili priče uporov, sredi osemdesetih let pa celo zračnega napada. Danes v Weldiyi živi več kot 200 tisoč prebivalcev, večinoma so pripadniki koptske cerkve, manj od 20 odstotkov prebivalcev je muslimanov. Mesto leži v Amharski regiji, zato je največ Amharcev, nekaj pa je tudi Tigrajcev. Večina govori amharski jezik, nekaj je tigrajsko govorečih. Pripadniki ostalih etničnih skupin govorijo svoje jezike. Otroci hodijo v državne ali zasebne osnovne in srednje šole, mesto pa se ponaša tudi z univerzo in bolnišnico. Ceste omogočajo povezave z mesti Adis Abeba, Mekelle in Debre Tabor. Zdaj cesto sredi mesta popravljajo, zato naredimo velik obvoz. Obvoznica je blatna in vijuga po vzpetini, ki se dviga nad mestnim središčem. Tako lahko skozi okno toyote opazujemo vrvež na stranskih ulicah. Otroci hitijo v šolo, z druge smeri nam nasproti pride čreda goveda, skromne majhne hišice se dvigajo nad cesto, obdane z ograjami iz pločevine, vej, trnja. Nekatere visijo, kot da se bodo zdaj zdaj

podrle ali se ugreznile vase. Čez kanal ob cesti se do hišic pride po majavih lesenih stopnicah. Kmalu se obvoznica konča in spet je tu mestni direndaj. Ljudje čakajo na avtobuse, drugi so s konji pripeljali poljščine in jih bodo prodali na tržnici. Prah s ceste prekriva fasade hiš, hotelov, bank. Če si navajen živeti v majhnem mestu, kot je Piran, se ti ob tolikšni množici ljudi lahko kar zavrti v glavi.

Tako si oddahnem, ko se poslovimo od mesta in skozi okno spet občudujemo naravo in male vasice s tukuli, okroglimi hiškami iz zemlje, blata, slame in lesenih palic. Malo više na planoti je spodnji del hiške zidan iz skupaj zloženih kamnov, zgornji del pa naraven iz lesa. Nekatere imajo vzdolž fasade celo lep balkonček, kot jih imajo naše kraške hiše. Pri drugih lahko občuduješ lepo izdelana lesena okna ali vrata. Tu in tam srečamo ljudi, ki gredo na njivo, nekateri hodijo počasi, drugi veselo hitijo ali celo tečejo. Opazujemo, kako v skupinah obdelujejo polja, sadijo čebulo, ročno mlatijo tef, etiopsko proso. Ob tem mirnem vaškem življenju se spomnim na prizor iz knjige, ki me je ganil zaradi svoje nežnosti. Popotnik gre skozi neko vas, vaški otročaji se mu radovedno, med smehom in zadrego približajo. Nato

k njemu pristopi mala deklica, ga prime za roko in odpelje domov. Opisuje jo kot malo princesko, čeprav je revna, umazana in raztrgana. Očitno ga prevzamejo njena iskrenost, neposrednost in nasmejane oči. Takrat se ozrem skozi okno toyote in vidim nekega fantka. Stoji ob cesti, gleda naš avto, se mi široko nasmehe, pomaha v pozdrav in z roko pošlje poljubček ... Kakšna neverjetna srečanja se dogajajo, ko si na poti. Milostna

srečanja, ki pobožajo dušo, vsaj za hip. In srečen nasmev v očeh. Vzpenjamo se še više. Z Gabrijelom občudujemo planote, ki se razprostirajo v nedogled. Solomon se smeji, skrivaj pogleduje proti sestri Bisirat in naju pridrušeno

oponaša: "Aaaah, ooooh, oooooo, joj, pogledaj to!" Gabrijelina navdušenega vzkljanja: "Kaj si ti nor"! mu za zdaj še ne uspe ponoviti, se pa ustavi ob cesti, parkira avto in reče, da lahko izstopiva in fotografirava, kolikor nama srce poželi. Kaj kmalu pritečejo trije pastirčki. Stari so kakih osem, devet let. S palicami, v umazanih majicah in strganih hlačah. "Pen, pen, pencil, pencil", prosijo. In eden od njih pokaže na svojo majico: "T-shirt please". Brskam po torbi in ne najdem niti enega kemičnega, niti navadnega svinčnika. Vsi so ostali pri pastirjih ob jezeru Ashenge. Ko sedemo nazaj, se skrijem v zadnji kot toyote, gledam za njimi in skrivaj jokam. Samo za svinčnike prosijo, ponavljam pri sebi. Nočejo denarja, samo svinčnike. Sestra Bisirat, ki je navajena vsega, mirno razloži: "Radi bi šli v šolo, pa nimajo denarja za šolske potrebščine". Srce me boli, ko vidim, kako velike socialne razlike so med nami. Naslednjič se ustavimo v manjšem hotelu in naročimo kosilo. Gabrijeli postrežejo pico na velikem lesenem pladnju, jaz pa kuham mullo in jem indjero. Konec koncev lahko pico jem tudi doma, indjero pa samo v Etiopiji, si mislim. Vsi smo utrujeni od poti, najbolj sestra Bisirat. Sledi tradi-

naročimo kosilo. Gabrijeli postrežejo pico na velikem lesenem pladnju, jaz pa kuham mullo in jem indjero. Konec koncev lahko pico jem tudi doma, indjero pa samo v Etiopiji, si mislim. Vsi smo utrujeni od poti, najbolj sestra Bisirat. Sledi tradi-

cionalno pripravljena kava, ki nam jo postreže natakara v tradicionalni noši na tradicionalen način. Prinese majhno posodico z žarečim ogljem. Dim se dišeče vije nad našo mizo. "Prinesel nam bo blagoslov", pojasnjuje sestra Bisirat. Natakara nam kavo iz glinenega vrča nataka v male skodelice in se prijazno smehlja. Pripravljene smo za nadaljevanje poti. Peljemo se tudi mimo mesta Wereta. Leži na nadmorski višini 1.828 metrov. Prvič je bilo omenjeno v Kraljevih kronikah v času, ko je vladal cesar Tekle Giyorgis, to je med letoma 1779 in 1784. V njem živi zdaj več kot 30 tisoč prebivalcev. Električno so napeljali šele konec osemdesetih let 20. stoletja in že nekaj let zatem odprli Fakulteto za kmetijstvo, na kateri letno diplomira čez 300 študentov. V mestu je tudi nekaj osnovnih, srednjih, poklicnih in višjih šol. Kot povsod je tudi tu življenje na ulicah pestro in razgibano.

... Pozno popoldne je že, ko se bližamo dolini. Pridemo do velikega križišča. Desno gre cesta v Gondar, levo proti Bahir Darju. Nekoč je bil Bahir Dar prestolnica province Gojjam. Njegovo ime pomeni Morska obala. Leta 2002 je mesto dobilo Unescovo nagrado Mesta za mir, zaradi uspešnega reševanja izzi- vov, povezanih s hitro urbanizacijo. "To je zelo veliko mesto", reče sestra Bisirat. "Je glavno mesto amharske regije in eno od najbolj turistično obiskanih mest v Etiopiji. Veliko je hotelov. Boš videla, koliko belcev boš srečala tam"! Pomislim, da je jezero Tana največje jezero v Etiopiji in drugo največje jezero v vsej Afriki. Ojoj, uničili ga bo-

do, če bodo vso kanalizacijo speljali v jezero, me zaskrbi. Peljemo se skozi široke avenije, obdane z visokimi cikasi in palmami drugih vrst. Njihova široka debela in ogromni pahljačasti listi skrivajo pročelja hotelov, bank, trgovin, uradov, mestnih palač, parkov. Tu pa res ni veliko smeti, opazim. Promet je gost in življenje na ulicah in pločnikih živahno. Večer je že, ko najdemo hotel. Na recepciji dobimo ključke svojih sob. "Veš, najprej so hoteli 500 birr na osebo. Potem je sestra Abrehet telefonirala neki redovnici v Bahir Dar, ki pozna osebe in je šla in uredila tako, da so nam znižali ceno". Tako smo za sobo z zajtrkom plačali 400 birr na osebo. Sobe so čiste in lepo urejene, v kopalnici so wc, tuš in umivalnik s toplo vodo. Nad posteljo je obešena mreža proti komarjem. Prijazna receptorka nam da tudi listke z geslom, da se lahko priključimo na internet, telefoniramo in pošiljamo sporočila po Whatsapu. Takoj telefoniram sestri Abebi, ki nas je po poti vsaj desetkrat poklicala: "Kje ste? Kako ste? Je vse v redu? Mi smo v redu. Srečno pot še naprej"! Zdaj si bo lahko oddahnila in v miru zaspala.

Po tako dolgi poti se najprej prileže tuš. Nato se zberemo pri večerji v jedilnici. Če bi le bili natakariji pri nas tako prijazni, pomislim. Z jedilnih listov izbiramo jedi. "Ribe iz jezera Tana so zelo okusne", svetuje sestra Bisirat. Poplaknemo jih z etiopskim belim vinom. Dogovorimo se še, ob kateri uri bo zajtrk in kdaj se odpravimo do jezera. Potem vsi utrujeni popadamo v postelje in utonemo v sanje.

/dalje
Špela Pahor

Letos sedem novomašnikov in večje število duhovnikov jubilentov

Proslavljanje dneva državnosti in zaskrbljenost zaradi politično globoko razdeljene Slovenije

Na osrednji državni proslavi ob 25. juniju, obletnici osamosvojitve oziroma slovenske državnosti, je predsednik države Borut Pahor imel pomenljiv in spodbuden govor o naši polpretekli zgodovini in sedanjosti. Udeležencem proslave na Kongresnem trgu v osrčju Ljubljane je ponovil svoje prepričanje, da brez demokracije ne bi bilo slovenske države in brez demokracije tudi ne bo njene svetle prihodnosti. Pogreša zaupanje in samozavest, da bi se bili sposobni odkrito in nežalljivo pogovoriti o vsem in se v marsičem tudi dogovoriti. Ne kliče politične enotnosti, kakršna je bila pred slovensko osamosvojitvijo, kliče pa dialog in sodelovanje, obojega pa je odločno premalo. Slovenski državni poglavar je za svoj govor na proslavi, ki je bila prežeta z domoljubjem in spoštljivostjo, doživel aplavz in čestitke udeležencev, pa tudi voščila in priznanja iz tujine. Toda govor predsednika države je izzvenel v prazno, v formalnost, saj domala vse, kar se v Sloveniji dogaja, potrjuje njeno globoko razdeljenost. Politiki napovedujejo še večjo zaostritev razmer, grozijo z nasiljem, uporabljajo besede in pojme, kot janšizem, rasisti, fašisti, protifašizem, izdajalci, in kar je še takega besednjaka iz virov tako imenovanega sovražnega govora. Med proslavo v Ljubljani je nekaj posameznikov z doslej neznano istovetnostjo zmerjalo in žalilo gar-

diste iz najbolj elitnega dela slovenske vojske, češ da so izdajalci slovenske države. Sicer pa naj bi bil tudi datum dneva slovenske državnosti, 25. junij, sporen. Časnikar tednika Demokracija Gašper Blažič v komentarju z naslovom Vojna, ki je v resnici trajala leto in pol meni, da se je vojna začela z razorožitvijo teritorialne obrambe v sredini maja 1990, končala pa z umikom zadnje skupine vojakov Jugoslovanske ljudske armade iz Slovenije v noči na 25. oktober 1991. Glede na pojavljanje rdeče zvezde v slovenskem družbenem prostoru pa se postavlja vprašanje, ali se je vojna zoper Slovenijo sploh kdaj končala. V Sloveniji je veliko znanih in vplivnih ljudi, ki podpirajo vlado Janeza Janše, in veliko tudi tistih, ki mu ne zaupajo in verjamejo, ga sovražijo in mu grozijo, nekateri tudi s smrtjo. Nasprotniki so razvrščeni v vse dele družbe: Janeza Janšo žalijo kulturniki, ki so zaposleni in dobro plačani, protestniki vseh vrst in nazorov, mnogi novinarji, tudi nekateri pisatelji. Njegova velika medijska nasprotnika sta RTV Slovenija in POP TV. V petek, 26. junija, zvečer so protestniki spomeniku pesnika Franceta Prešerna v središču Ljubljane nadeli okove,

domnevno kot protest proti ograjam, s katerimi po njihovem mnenju policija omejuje pravico do zbiranja in protestov. Okovi na pesniku bi lahko pomenili uvod v onesnaženje ali celo rušenje spo-

načrt, štabno delo. Tudi namen je jasen. Protesti bi prenehali, ko bi padla vlada. Protestniki izhajajo iz jeder, ki jih sestavljajo stranka Levica, Socialni demokrati in tednik Mladina. Mnogi se sprašuje-

na ulice, kjer prirejajo proteste, raje ostanite doma in se povežite z alternativno družbo, ki bo povezala Slovence in ki bo gradila demokracijo.

Kar sledim, vidim, da se policiji na samozvanih protestih nastavlja jo pasti, da bi posredovala s prekomerno silo. Pripravljeni so telefončki in kamere, da bi to posneli. Protestniki oziroma njihovi voditelji in spodbujevalci si želijo nasilne policije, da se potem uresniči njihova prerokba o policijski državi in fašizmu. Ta pojem je ostal prazen, ker ga uporabljajo za vsakega, ki jim ne ustreza. Da smo

fašisti, so nekdaj označevali tudi nas duhovnike. Kar zadeva pojem janšizem, je izmišljen in ustvarjen za dosego kratkih političnih ciljev. Deluje kot spodbuda za protestnike, ki jim sedanja vlada ni všeč. Bolj pa bi bil pozoren na besedo smrt". Navajam še nekaj aktualnih dogodkov in podatkov, ki potrjujejo vlogo in delovanje

kristjanov v Sloveniji. Zakrament mašniškega posvečenja je letos, v ponedeljek, na praznik apostolov sv. Petra in Pavla, prejelo sedem novomašnikov. Pet jih prihaja iz ljubljanske nadškofije, eden iz Škofije Novo mesto, eden pa iz Nadškofije Maribor. V novomašni dvojni številki slovenskega katoliškega tednika Družina so objavljene tudi fotografije s podatki 57 srebrnih in drugih jubilentov iz duhovniških vrst. Ksenja Hočvar je v Družini zapisala, "da bistvo ni v številu starih in novih duhovnikov, ampak je bistveno duhovništvo vsakega kristjana, ki ga živi v moči zakramenta svetega krsta". Zanimivi so tudi najnovejši podatki o delujočih osebah v cerkvi na Slovenskem. V Sloveniji deluje 14 škofov, 1020 duhovnikov, 461 redovnic, 672 laičskih katehistinj, 9.170 ključarjev oziroma članov župnijskih pastoralnih svetov ter 11.212 prostovolj in prostovoljcev iz cerkvenih vrst v dobrodelni organizaciji Karitas. Podatki o zakramentih pa navajajo, da je bilo v letu 2019 v Sloveniji 10.694 krstov, 9.369 prvih obhajil, 9.050 svetih birm, 2.778 cerkvenih porok in 14 posvečenih novomašnikov.

Marijan Drobež

Slovenski novomašniki, foto Tatjana Splichal

menikov v Ljubljani, ki protestnikom morda niso všeč. Razmere v Sloveniji natančno spremlja in jih ocenjuje pater Branko Cestnik, župnik na Frankolovem pri Celju, sicer tudi pisatelj in oseba z veliko znanja. Pravi: "Dokler ljudje z rdečo zvezdo druge obtožujejo fašizma, je take obtožbe treba ocenjevati skrajno previdno. Prevratništvo, ki je zajelo zahodne države in ogroža tudi Slovenijo, je sposobno rušiti spomenike, ni pa sposobno dati odgovora na pereča vprašanja. Razpiti petkovi protesti v Ljubljani in drugod niso spontani. Gre za neko akcijo,

jo, zakaj politična desnica ne organizira svojih protestov. Jaz zdaj ne bi hodil na ulice. Ulica postaja nasilna, na njej je neki specialni virus nasilja, ki lahko hitro izbruhne, mi kristjani pa pri tem ne smemo sodelovati. Kristjan mora v napeti družbeni situaciji, kakršna je sedaj, delovati povezovalno, ne razdiralno. Ljudje dobre volje ne hodite

SLOVENIJA Tolminska korita, krasna turistična privlačnost

Končano je večletno urejanje infrastrukture

V Tolminskih koritih so 24. junija simbolično obeležili odprtje parkirišč in nove pešpoti s parkirišča Štrklepece pred vasjo Zatočin v Tolminski koriti. Dogodek je bil hkrati konec 15-letnega paketa načrtnega in sistematičnega vlaganja v urejanje poti in preostale infrastrukture na območju Tolminskih korit. Tolminska korita so prvovrstna naravna znamenitost državnega pomena in odličen turistični kraj, danes umeščen v sam vrh za obisk urejenih znamenitosti v Sloveniji. Kot je poudaril direktor Javnega zavoda za turizem Dolina Soče Janko Humar, so simbolično obeležili tudi celoten investicijski cikel, v katerem so od leta 2006, ko jim je Občina Tolmin dala Tolminska korita v upravljanje, vanje vložili nazaj vse, kar so iz tega naslova tudi zaslužili. Skupno vrednost investicije Humar ocenjuje na približno milijon evrov. Z naraščanjem števila turistov v celotni dolini Soče se je v zadnjih letih povečalo tudi število obiskovalcev Tolminskih korit. Teh je bilo leta 2006 približno 12.000, v lanskem rekordni sezoni pa že 80.000. Posledično se je s številom obiskovalcev povečala

tudi prometna obremenjenost na okolico Tolminskih korit, zato je bil cilj zadnjih investicij predvsem razbremenitev oziroma celostno urejanje prometa na tem območju. Skupaj z Občino Tolmin so za-

parkirišča tik ob vstopni točki v korita, kjer je letos vzpostavljen nov plačilni sistem. Preuredili so celoten parkirni sistem in namestili nov parkomat in zapornici, obiskovalci pa po novem parkirno

to v zavodu Dolina Soče pred časom dobili rešitev in prostor nekdanje deponije na robu Tolmina že lani uredili v večje parkirišče, ki je za zdaj še brezplačno, od njega pa do korit vozi tudi brezplačen avtobus. Da bi bila pot od parkirišča do vstopne točke v Tolminska korita za tiste obiskovalce, ki se tja odpravijo peš, še prijetnejša, pa so 24. junija odprli tudi novo, 1250 metrov dolgo pot. Pred začetkom letošnje sezone je potekala tudi ureditev oziroma digitalizacija manjšega

plačajo glede na to, koliko časa pustijo vozilo na parkirišču. Kot sta poudarila tako Humar kot tolminski župan Uroš Brežan, gre v primeru urejanja infrastrukture Tolminskih korit za primer odličnega partnerskega sodelovanja med zavodom Dolina Soče, lokalno skupnostjo, lastniki zemljišč in prebivalci, Triglavskim narodnim parkom, naravovarstveniki, vodarji in drugimi institucijami, pa tudi za izkaz odličnega dela in znanja lokalnih izvajalcev.

NANOS Ob dnevu državnosti

Spomin na skladatelja Stanka Premrla, avtorja slovenske himne

Turistično društvo Podnanos je na kresni večer organiziralo proslavo Poklon domovini v čast dneva državnosti in avtorja himne Stanka Premrla. Kulturni program so izvedli pri cerkvi

movino in moliti za naše politike. Po maši se je začel kulturni program, posvečen 140. obletnici rojstva šembiškega rojaka, skladatelja in duhovnika Stanka Premrla, avtorja slovenske

ki. Verjemite mi, da tega ni malo. Niti približno, " je povedal. Osrednja točka narodovega spomina mora postati osamosvojitve, saj je bil takrat narod enoten, zmaga v vojni pa je bila veličastna zaradi majhnega števila žrtev, je poudaril. "Prav na to moramo biti najbolj ponosni". Nastopil je priznani mešani Komorni zbor Ipavska. Zapeli so že med mašo in intonirali himno. Zaradi močne burje kurjenje običajnega kresa ni bilo mogoče. Namesto tega so pripeljali košaro balona na vroči zrak in tako ustvarili velik plinski plamen. Za varnost so poskrbeli šembiški gasilci. Sledil je dokumentarni posnetek ob postavitvi spomenika slovenski himni na grobu skladatelja Premrla na ljubljanskih Žalah. Na velikem ekranu so predvajali govor predsednika države Boruta Pahorja in ljubljanskega nadškofa Stanislava Zoreta. Sledil je napovednik dokumentarnega filma o Premrlu. Film še ni končan. Zanj zdaj zbirajo prostovoljne prispevke.

Luka Mamić

svetega Hieronima na Nanošu. V uvodnem delu programa je bila maša, ki jo je malo pred sončnim zahodom daroval šembiški župnik Tomaž Kodrič pred cerkvico. V pridigi je opozoril, da moramo biti strpnosti do rojakov, moliti za do-

himne. Slavnostni govorec je bil zgodovinar in novinar Tino Mamić. Govoril je o nizki samopodobi Slovencev. "Slovenec mora samemu sebi vrniti ponos. Ta pa lahko naredi samo na en način. Da se ozre nazaj. Da si ogleda, kaj vse so naredili njegovi predni-

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (88)

Nekoč je bilo življenje na vasi pestro, hrupno, živahno. Skoraj vsi so bili kmetje, imeli so večji ali manjši vrt, njivo in večjo ali manjšo "farmo". Domače živali, kokoši, gosi, race in kože so se prosto sprehajale po dvorišču in gospodarju je bilo prav malo mar, če je stopal po čistem ali po tistem, kar so gospe iz kokošnjaka puščale za seboj. Zajci so ponavadi živeli v svoji "ščajbi", ki jo je kmet sam izdelal: z deskami, žago, žebli, mrežo in klavdom je kosmatincem ustvaril udobno in varno zatočišče. Z zajci "ni bilo špeže", jedli so travo, ostanke zelenjave in star kruh, "bili so najbolj poceni žival: iz enega samega para se je v nekaj mesecih zvalilo trideset mladičev". V primeru, da ni bilo doma "dobrega" zajca, si ga je kmet izposodil pri sosedu: zajec je prišel "na obisk v ščajbo" in zajčja družinica se je razširila. Ko je zajklja skotila svoje mladiče, ji je kmet ponudil mleko s kruhom, "da bo imela mleko za svoj naraščaj". Zajčke so otroci samo opazovali, redkokdaj so jih lahko vzeli v naročje, saj so jim starši to prepovedali, rekoč, da bo mladiče zajklja ubila, če bo na njih čutila človeški vonj.

Kokoši so imeli vsi. Nekateri so skrbno izbirale prostor, kjer so valile jajca, druge pa so valile vsak dan na drugem kraju - iskanje jajc je bil pravi lov na zaklad! Iz kurnika so rade poletele v sosedov vrt in si pogostile s svežo solatko, tako da jim je moral kmet prerezati peruti. Glavno vlogo v kurniku je nedvomno imel petelin, ki je znal upravljati svoj harem: kokoši je učil, jih branil in ob potrebi kaznoval. Nekoč smo pri nas doma, na Poljanah, imeli tako hudega petelina, ki ni kaznoval samo kokoši, napadel je tudi mojega nonota - z ostrim kljunom ga je usekal tako močno v koleno, da je revček moral v bolnišnico. Imeli pa smo tudi dva majhna, prijazna petelinčka, vrste amerikanka, ki sta pranonotu sledila kot psička, nosil je vsakega na eni rami, imanovala sta se Piko in Pikolo. Tudi gosi so se pasle na našem dvorišču in tudi naš sosed jih je imel. Ko sem bila še zelo majhna, sem šla k njemu nabirati česnje: previdno sem se splezala na drevo in pridno zobala; ko pa sem se naveličala in si želela domov, se je pod česnjo prikazala gos. Tako hudo je kričala name in grozeče širila svoje peruti, da si nisem upala z drevesa, dokler je sosed ni zaprl v kurnik - prav res je, če imaš gos doma, ne potrebuješ psa!

Nekateri so imeli doma tudi "pičulate", purane, ki pa se niso samo sprehajali po dvorišču, otroci so jih morali peljati na pašo. "Bili so zabiti kot cvek v zidu in samice, pičule, so bile še bolj zabite. Kričale so in dirjale sem ter tja, da smo jih morali loviti", mi je razložil oče. Purani so bili močni: "Ko je prišel čas, da smo morali pičulate ubiti, sem ga jaz držal, stric pa mu je odsekal glavo. Takoj sem ga vrgel na tla in zelo sem se prestrašil, ko je ta spet stopil na svoje noge in se brez glave še kar nekaj sekund sprehajal po dvorišču".

"Pičulate" so moji nonoti kupovali, prav tako tudi

prašiče - "nono je prodal pršut in z zaslužkom kupil novega prašiča". Kupil je vedno zelo majhnega prašička, ker je bil pač bolj poceni, in ga hranil "mižerno, z oblodami", nona pa mu je v kotlu, "štenjadi", na "špargertu" kuhala krompirjeve olupke, repo in kakšen zeljnatov list. Svinje nismo imeli, ker z njo ni bilo nobenega zaslužka. V našem, domačem hlevu pa so kotili telički. Nono je imel dve kravi in vola - kravi za mleko, vola za delo. Tata se še spominja, kako je z njim spremljal kravo s Poljan v Doberdob, "k biku Telarjevemu", ki je vsakokrat vestno opravil svojo "moško" dolžnost. Nono je kravi nadel nagobčnik, "košič", in jo privezal z vrvjo, tata pa je hodil za njo in jo od časa do časa spodbudil s "šibo", da je hitreje hodila. Ni se je bal, čeprav je bil star komaj pet, šest let. Ko se je krava pripravljala na porod, je nono "dežural v štali", otroci pa niso smeli zraven: to je bila moška zadeva in sosedje so v teh primerih vedno priskočili na pomoč. Takoj po porodu so lahko tudi otroci gledali, kako je nono telička očistil z žakljevinu in mu pripravil ležišče iz stelje - doma ni bilo slame za steljo, v ta namen so večkrat na leto pobirali, grabli suho listje v gozdu. Telička so naslednji dan ločili od krave, združili so ju samo za dojenje; ko pa je bil dovolj velik, so ga prodali. Iz prvega kravjega

ga mleka je pranona v podolgovati leseni posodi, "pinji", delala maslu podobno "batudo". Mleko je tudi kuhala na domačem "špargertu"; večkrat je ob tem zaspala in, ko je mleko zavrelo in se je prelilo po "plaki", se je zažgalo in zelo zasmrdelo. Kravam so morali steljo zamenjati dvakrat na dan - tata mi je povedal, da so bile "naše" krave vedno čiste, stegna so jim čistili s "štrglju", priznal pa je, da mu je bilo najbolj odvratno delo jih peljati na pašo, še posebno ob nedeljah, ko so se drugi otroci svobodno igrali. Od doma je odšel okoli 16. ure, vrnil se je šele po sončnem zatonu. Včasih je bilo lepo, če se je slučajno srečal s sosedom, ki je krave pasel na bližnjem zemljišču, največkrat pa je bil sam in se je dolgočasil, izdeloval si je "piske" ali s "faučem" rezal kose lesa, včasih je tudi zaspal in krave so mu zbežale.

Tudi kozo smo imeli na Poljanah, tako kot mnogo drugih družin na vasi. V Sovodnjah si jo je moj tast prislužil v zameno za opravljeno delo. Vedno je imel rad živali in koza je bila simpatična, majhna, žal pa tudi sladkosnedna: nekega dne je zbežela iz svojega ograjenega prostora in si pogostila s svežo zelenjavo v vrtu. Gotovo ni potrebno, da razložim, koliko je moja tašča ljubila kozo, še posebno tisti dan, ko je iz domače zelenjave nameravala pripraviti svojo priručno jušno osnovo.

DOMAČA ZELENJAVNA JUŠNA OSNOVA

Sestavine:

250 g bele čebule, 250 g korenja, 100 g zelene, 100 g peteršilja, 20 listkov baziljke, 10 listkov žajblja, ščepce origana, timijana, rožmarina in majarona, polovica glave česna, 150 g drobne soli.

Priprava:

V električnem mešalniku vso zelenjavo, začimbe in sol zmeljemo, pustimo, naj nekaj ur počivajo, in od časa do časa premešamo, nato pa damo v vazice, ki jih dobro zapremo. V vazicah se zelenjavna osnova lahko ohrani leto dni, po odprtju pa jo moramo hraniti v hladilniku.

POGOVOR Rebecca Fierro, letošnja maturantka s stotico

"V življenju si je treba znati pomagati in v vsaki situaciji skušati poiskati kaj pozitivnega!"

Letošnja matura je bila za vse dijake petih razredov prava preizkušnja, saj so se morali po trimesečni karanteni izkazati na daljšem ustnem izpitu. O tej enkratni, življenjsko zelo pomembni izkušnji sem se pogovorila z Rebecca Fierro, devetnajstletno Goričanko. Rebecca je pred tednom opravila maturitetni izpit s stotico in tako tudi končala svojo petletno šolsko pot na humanističnem liceju Simon Gregorčič.

Rebecca, povej mi najprej, kako si preživela karanteno?

Moja karantena je imela pozitivne in negativne plati. V tem času sem imela veliko več prostega časa, v katerem sem se ukvarjala s tistim, kar me veseli, in sicer z risanjem. To mi je zelo pomagalo, bodisi zato, ker je medtem čas hitreje mineval, bodisi ker sem bila potem boljše volje. V bistvu je bilo zame risanje terapevtsko ustvarjanje. Čeprav sem imela več časa zase, še zdaj obžalujem dejstvo, da sem zadnje mesece liceja preživela doma v samoti in ne v razredu s svojimi sošolci.

Kaj in koga si najbolj pogrešala v tem času?

Najbolj sem pogrešala stik s sošolci. Že od septembra sem vsak dan pouka doživljala na drugačen način kot prejšnja leta. Zavedala sem se, da so tisti moji zadnji trenutki na liceju. Kot vsi petošolci sem tudi jaz imela veliko pričakovanj in želja; vse mi je bilo odvzeto. Predstavljala sem si, kako bi s sošolci preživeli zadnji mesec, zadnji dan, zadnjo uro na liceju; to ostane za vedno v spominu in srcu. Zelo sem pogrešala tudi svoje prijateljice in gledališče, s katerim se redno ukvarjam, še najbolj pa stik z naravo in sprehode.

Kakšen je bil tvoj odnos z novimi učnimi metodami na daljavo in kako si se potem pripravila na matura?

Na začetku mi je pouk na daljavo povzročal precej težav, saj sem se težko prilagodila na videolekcije. Upala sem, da se bom prej ali slej vrnila v šolo. Ko je ta možnost popolnoma izpadla, sem se zavedala, da ni druge poti, razen te, da se čim prej spoprijateljim z novimi metodami dela. Lekcije so bile res naporne in utrudljive, pogrešala sem neposreden dialog s profesorji in podporo, ki se je po navadi

njej tudi predavala na izpitu. Jung je skupaj s Freudom postavil stebre psihoanalize. Oba zelo občudujem, osebno pa imam raje Junga, ker je njegova teorija tesno povezana z mitologijo in antičnim svetom.

Kako si mislila, da bo potekala tvoja matura? Ali si zadovoljna, da je izpit sploh bil kljub izredni situaciji?

Od vsega začetka sem bila pričana, da mature sploh ne bo. Zelo mi je bilo žal, da je odpadel pisni del, saj zelo rada pišem. Mislim, da se je z njim izgubila tudi tipična maturitetna atmosfera. Gotovo pa ni primanjkovalo stresa in strahu. Kljub temu sem zadovoljna, da sem lahko licej končala z izpitom in torej tudi na dostojen način.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnost? Načrte za prihodnost nisem še dokončno določila. Rada bi obdržala stik z gledališkim svetom in se nekoč z njim tudi poklicno ukvarjala. Drugače pa bi me zelo navdušil študij literature in psihologije. Gotova pa sem, da bom študij nadaljevala v humanističnem duhu.

Ali te je ta izkušnja kaj izučila? Ja seveda, razumela sem, da je življenje res nepredvidljivo in v vsakem trenutku se nam vsak načrtan lahko izniči. Naučila sem se, da si je v življenju treba znati pomagati in v vsaki situaciji skušati poiskati kaj pozitivnega. V težkih trenutkih je pomembno ostati povezani in se podpirati, kakor smo storili s sošolci.

Kakšen nasvet bi dala prihodnjim maturantom? Svetovala bi jim, naj se v zadnjem letniku zabavajo, kar je poleg študija najpomembnejše, naj si pomagajo med sabo, naj ostanejo združeni. Spodbujam jih, naj profesorje ne upoštevajo samo kot šolske učitelje, temveč tudi kot življenjske.

Katarina Visintin

ustvarila med sošolci v težjih trenutkih. Z bližanjem mature sem si uredila čas in vsak dan ponavljala snov vseh predmetov, proti koncu pa smo se z razredom tudi večkrat srečali in skupaj študirali. To so bili najlepši trenutki. Kljub temu da so nam profesorji bili na razpolago, smo veliko dela morali opraviti sami. Prepuščeni smo bili osebni disciplini in motivaciji, prav zaradi tega sem si čas organizirala na najboljši način in načrtno tudi skušala slediti. Trud se je potem na maturi tudi obrestoval, na kar sem zelo ponosna.

Kateri naslov ti je komisija dodelila za maturitetno naloge?

Naslov moje maturitetne naloge je bil Jung in Jungovi arhetipi. Zelo sem bila navdušena nad dodeljenim naslovom, z veseljem sem pripravila naloge in o

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (298)

Cerato

Cvetno esenco Cerato potrebuje oseba, ki je negotova, neodločna, ne zaupa sebi in svojemu notranjemu glasu, ne sledi svojim intuicijam, želim, vedno potrebuje potrditev, da je kaj prav naredila, da se je za kaj pravilno odločila. Dvomi o vsaki spremembi, odločanje zanjo predstavlja velik stres. Noče izbrati med črnimi ali belim, rada bi ostala v zlati sredini: na sivem. Taka oseba deluje površinsko, labilno, krhko. Cvetna esenca Cerato ji bo povrnila vero vase, opogumila jo bo, notranje okrepila, v njej bodo zrasle notranja moč, gotovost, odločnost, trdnost, stalnost, vztrajnost.

Osebo Cerato v deficitu takoj lahko spravimo v dvom, jo destabiliziramo, prestrašimo, spravimo v krizo. Ko sliši taka oseba kakšno slabo novico, se demoralizira. Ko pa malo premisli, si opomore. S pomočjo Bachovih cvetnih esenc bo njena notranja moč zrasla. Postala bo trdna, konstantna, saj bo odkrila moč, ki biva v njej, a je bila zakopana in zasenčena z dvomom in negotovostjo. Ko enkrat začuti to svojo notranjo moč in jo odkrije, ostane le-ta za vedno njena in ni treba, da terapijo stalno ponavlja. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,

tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. junija 2020, ob 13. uri

KULTURNI DOM - GORICA Predstavitev knjige Rudija Pavšiča

Primorec, ki je izbral srednjo pot

Pri Založbi tržaškega tiska je izšla nova knjiga Rudija Pavšiča. O delu in avtorju smo marsikaj izvedeli na prvi predstavitvi v soboto, 27. junija, na dvorišču Kulturnega doma v Gorici. Delo so po uvodnem pozdravu Igorja Komela na umirjenem, zmernem in prijetnem srečanju predstavili dolgoletna prijatelja Milan Kučan in Tatjana Rojc, ki sta svoja razmišljanja prispevala tudi v knjigi, ter Marjan Žiberna in Pavšič sam. V imenu založbe se je avtorju zahvalil Ace Mermolja, obenem pa je poudaril pomen ovrednotenja spomina za slovensko narodno skupnost v Italiji, še posebno letos, ob obletnicah požiga Narodnega doma in ustrelitve štirih bazoviških junakov - "to so dogodki, ki sodijo v simbolno zgodovinsko strukturo nekega naroda".

Izbral sem srednjo pot je naslov knjige spominov Rudija Pavšiča, ki se je lani poslovil od predsedniškega mesta SKGZ, potem ko jo je vodil celih 22 let. O nastanku knjige je prvi spregovoril avtor, časnikar in pisatelj Marjan Žiberna, ki je priznal, da je imel pri sodelovanju s Pavšičem lahko delo: vnaprej sta se domenila za posamezno temo, srečevala sta se tedensko, po uro in pol, med tem časom pa je Pavšič zbrano govoril. Žiberni je pisanje knjige dalo dragocen vpogled v to, kar se dogaja v zamejstvu; delo predstavlja Pavšičev pogled na dolgoletno predsedovanje

SKGZ, njegovo osebno zgodbo, ki sega v zgodnja petdeseta leta, ko se je rodil in odraščal v Gorici, tretji del knjige pa je osvetljevanje ozadja manjšinske skupnosti od leta 1868, leto po nastanku Avstro-Ogrske monarhije, do odmevnih dogodkov, kot sta bila zaprtje Tržaške kreditne banke ali kriza Primorskega dnevnika.

Senatorka Tatjana Rojc je orisala lik avtorja kot predsednika SKGZ in politika, "v knjigi je zelo dobro zajel povezavo med Italijo in Slovenijo ter vlogo, ki jo mora imeti manjšina". Slovenci v Italiji smo po njenih besedah prav gotovo pomemben subjekt na ozemlju, še vedno pa nismo razumeli, kaj pomeni imeti za sabo suvereno državo. "Rudijeva pripoved je splet in preplet zgodovine slovenske narodne skupnosti v Italiji, kjer ima posebno mesto Benečija, navezanost in skrb, ki jo ima do tega dela slovenskega ozemlja". V knjigi so tudi zahtevni argumenti, kot sta npr. zaprtje TKB in opis zaščitnega zakona, ki še ni povsem udejanjen. V zakonu je Tatjana Rojc najbolj pomembno moralno in zakonsko priznanje, da

smo vsi Slovenci v FJK enako Slovenci: "Delitev med nami je očitna, jasno pa je, da strankarska pripadnost ne more in ne sme pogojevati izbir v krogu krovnih organizacij in manjšine". Senatorka je spregovorila tudi o pomenu jezika in medijev, ki nam ohranjajo stik z živim jezikom, in o hudih posledicah fašizma, ki je nekaterim Slovincem vcepil občutek manjvrednosti. Dodala je še misel o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, sanjam, ki se do danes še niso uresničile, in o meji, ki je v trenutku lahko spet tu. Milan Kučan je svoj nastop začel s pripovedjo o letošnji državni proslavi v Ljubljani, ki bi morala biti "ljudska", ljudstva pa na proslavi ni bilo, saj je bil ob dnevu državnosti center ograjen. Priznal je, da je rad prišel v Gorico,

venške narodne skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem". Po Kučanovih besedah, čeprav so danes meje nekaj drugega, lahko navidez incidentna situacija, kot je epidemija z virusom, meje spet natančno tako začrta, kot so jih začrtale mirovne konference, ki "nikoli niso odločale v prid malim". Knjiga razkriva Pavšiča kot novinarja in politika - "To je človek, ki se bori za manjšinske pravice". Kučan je predstavil še tretjo avtorjevo raz

primo, t. j. Pavšiča kot "športnika", ki je "človek, ki se ne sprijazni s porazom, je rojen zmagovalec". Igor Komel je Pavšiča spoznal v četrtem razredu osnovne šole. Povedal je, da je v knjigi razbral njegove osebne izkušnje in spomine na obdobje, ko je bilo življenje za Slovence v Gorici težje. Pavšič je priznal, da živimo v času, ko moramo utrjevati naše vrednote, ne smemo pa biti pretirano nostalgiki: "Hočemo ostati jokava manjšina ali hočemo biti protagonisti tega prostora"? Navzočim je občuteno obrazložil pomen družine, tiste, v kateri je odraščal, Dijaškega doma kot družine, v kateri je gradil svojo osebnost, in svoje tretje družine, SKGZ. Rekel je, da je pri reševanju vprašanj vedno iskal dialog - nima se za zamejskega Slovence, pač pa za Primorca, sončnega, barvnega, za del večjega prostora. Po njegovem mnenju slovenska manjšina v Italiji ne potrebuje dveh krovnih organizacij, a le eno, ki bo zastopala interese celotne manjšine: "Angažiral se bom samo pod pogojem, da gremo v to smer!"

Na predstavitvi je med občinstvom sedelo veliko uglednih gostov, naj omenimo le nekdanjega ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Petra J. Česnika, Gorazda Žmavca in predsednika obeh krovnih organizacij, Ksenijo Dobrila in Walterja Bandlerja, ki so avtorju čestitali in se mu zahvalili za dolgoletno delo v SKGZ. Na koncu se je razvila še zanimiva razprava o skorajšnjem obisku

predsednikov Pahorja in Mattarelle Narodnega doma v Trstu, spomenika bazoviškimi junakom in bazovskega šohta. "Obisk obeh predsednikov ob stoletnici požiga Narodnega doma, ki zaznamuje začetek nasilja nad Slovenci, in simbolni postopek pred spomenikom štirim bazoviškimi junakom je zgodovinsko dejanje. Ti štirje padli predstavljajo za nas nekaj pomembnega, spominjajo nas na to, kar smo, na vrednote, na katere ne smemo pozabiti", je izjavila Tatjana Rojc, ki je še dodala, da poklon na bazovskem šohtu predstavlja simbolni trenutek visoke demokracije in visokega civilizacijskega trenutka obeh držav, saj "nihče ne bo spremenil skupinskega spomina nekega naroda, vsak pa ima pravico, da žaluje za svojimi žrtvami, da ima svoj spomin. Prav je, da spoštujemo spomin drugih - če tega ne bomo razumeli, ne bomo razumeli, da smo vsi Evropejci. Prihodnost je lahko samo skupna in evropska"! Za Pavšiča skupni obisk predsednikov ni pravno dejanje, ampak dejanje pomiritve: "Demokracija pomeni tudi spoštovanje drugače mislečih". Priprčan je, da našim otrokom in vnukom ne moremo pustiti v dediščino napetosti, ki jo mi doživljamo. O dejanju v Bazovici in Trstu je Kučan mnenja, da "če je smisel tega, spoštovanje človeka in človeškega življenja, če je to zrelost tega področja, da sprejme nase vse to, kar se je zgodilo, če je to pietetno dejanje, potem na to ne more biti nobenega prigovora. Ni pa važno samo dejanje, važno je, kar bo o tem rečeno; kar bo rečeno, bo imelo posledice".

Katja Ferletič

Še o strogih predpisih za vrnitev k vadbi v ekipnih športih

Za prihodnost športa veliko neznank

Zadnji vsedrjavni predpisi, vezani na upravljanje z zdravstveno krizo Covid 19, še dalje preporučujejo društvom, da ponovno v celoti zaženejo dejavnost v ekipnih športih, ki predvidevajo fizični kontakt. Na ravni posameznikov in na lastno odgovornost (oziroma staršev) se lahko športniki zbirajo na zunanjih igriščih in drugih tekmovališčih na

k treningom v takih okvirih skoraj neizvedljiv. Po obdobju video-povezav tudi za gibalno dejavnost doma v času karantene lahko delo v telovadnici ali na zunanjem igrišču poteka po majhnih skupinah, ob zaščitnih maskah (vsaj trenerja oziroma vaditelja), upoštevanju strogih higienskih predpisov, razkuževanju opreme in rekvizitov, skrbi za medsebojno

zaenkrat do 5. julija. Nekateri dežele (Apulija, Ligurija, Veneto) so to strogo držo zdravniške srenje obšle in s posebno odredbo dovolile vrnitev h kontaktu, morada bo v času od pisanja do objave tega članka tako stopala tudi deželna uprava Furlanije Julijske krajine, kdove. Že zdaj pa je na dlani, da bo šport (tako kot drugi sektorji) po obdobju epidemije zelo nastradal, za zdaj je njegova prihodnost tako na profesionalni kot na amaterski ravni ovita v gosto meglo. Vse kaže, da se bo tekmovalna sezona 2020/2021 v Italiji začela kasneje, mogoče celo januarja 2021. Povsod se bodo proračuni zmanjšali, saj so podjetja v težavah in ne bodo imela veliko manevrskega prostora za sponzorska vlaganja. Velik problem v času po koronavirusu pa bodo v Italiji kot zglede predstavljale tudi šolske telovadnice, v katerih poteka lep del mladinske in amaterske športne dejavnosti, a bodo po smernicah iz Rima jeseni bržkone spremenile namembnost in gostile razredni pouk. Skratka, če strnemo, veliko neznank za šport.

HC

prostem, čisto drugo poglavje pa je organizirana aktivnost v nogometu (z izjemo poklicnih lig), malem nogometu, košarki, odbojki, odbojki na mivki in rokometu. Posamezne panožne zveze so sestavile - v skladu z vladnimi smernicami - svoje protokole za začetek vadbe. Ponekod so ta pravila tudi povsem skregana z logiko in zdravro pametjo, tako da je povratek

razdaljo med vadečimi. Tudi nekatera naša društva so ta izziv sprejela, da bi dala možnost svojim mladim tekmovalkam in tekmovalcem, da se spet poženejo, marsikdo pa je upal, da bo s 25. junijem znanstveno-strokovni svet sprostil normalno treniranje in igranje, torej s fizičnim stikom med udeleženci v igri. Temu pa ni bilo tako, priporočila so podaljšali

sponzorska vlaganja. Velik problem v času po koronavirusu pa bodo v Italiji kot zglede predstavljale tudi šolske telovadnice, v katerih poteka lep del mladinske in amaterske športne dejavnosti, a bodo po smernicah iz Rima jeseni bržkone spremenile namembnost in gostile razredni pouk. Skratka, če strnemo, veliko neznank za šport.

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

88

Parte

Z današnjo Jezikovnico še vedno ostajam v tistem območju jezika, ki se navezuje na besedje, povezano s smrtjo. Ne nazadnje sodi ta tema tudi v ta naš neljubi pokoronski (ali še vedno koronski?) čas, v katerem smo soočeni z odhodom množice ljudi. Visoke številke, s katerimi nas bombardirajo v medijih, so strašljive ... Za vsako osebo, ki se poslovi, ostane sled, pa četudi le v osmrtnici. To pa je tudi izhodišče, ki sem ga vzela za današnjo Jezikovnico, namreč beseda, ki ima zanimivo poreklo. Gre za samostalnik, s katerim sem se srečala relativno pozno, v mojem domačem okolju na Štajerskem ga namreč ne

poznamo in ne rabimo. To je beseda parte, ki naj bi bila sinonim za osmrtnico, čeprav pomensko ni popolnoma prekrivna. Namenoma že takoj na začetku nisem zapisala, katerega spola je ta samostalnik, ker Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je tako moškega ("velik parte") kot ženskega ("velike parte"), enaka pomenska razlaga pri obeh pa se glasi: "obvestilo o smrti koga, navadno tiskano". Samostalnik parte je označen s kvalifikatorjem pogovorno, v čemer najdemo razlago, zakaj beseda ni povsem splošno znana, saj navsezadnje ni knjižna. Predstavljam si, da beseda parte označuje tako tiskano osmrtnico v časopisu, kar je vsepovsod običajno, kot tudi obvestilo o smrti in terminu pogreba, ki se lepi na oglasna mesta predvsem v urbanem okolju (pogosto celo po drevnih itd.) - slednje je bralcem Novega glasu znano še celo bolj kot meni, saj imam občutek, da je ta navada širjenja žalostne novice razširjena v Italiji, medtem ko se v Sloveniji pojavlja zelo redko (mogoče zgolj na oglasnih mestih pokopališč oz. v modernem času tudi na spletnih straneh pogrebnih oz. komunalnih podjetij). Skratka, zame je osmrtnica obvestilo o smrti v časopisu in na radiu, parte pa so tisti črno obrobjeni kos papirja, ki je nalepljen

ali visi na kakšni ulični oglasni deski. Poleg tega imam občutek, da nekateri rabijo pomen besede parte v ednini ženskega spola, torej parta, podobno kot je tudi samostalnik skripta, ki je izvorno srednjega spola v množini (preštudiral je obsežna skripta), v rabi prešel v ženski spol (na mizo je položil debelo skripto).

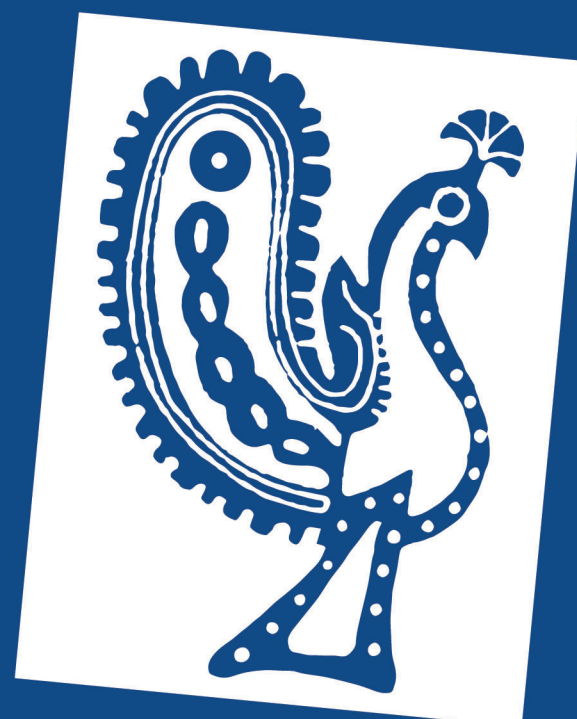
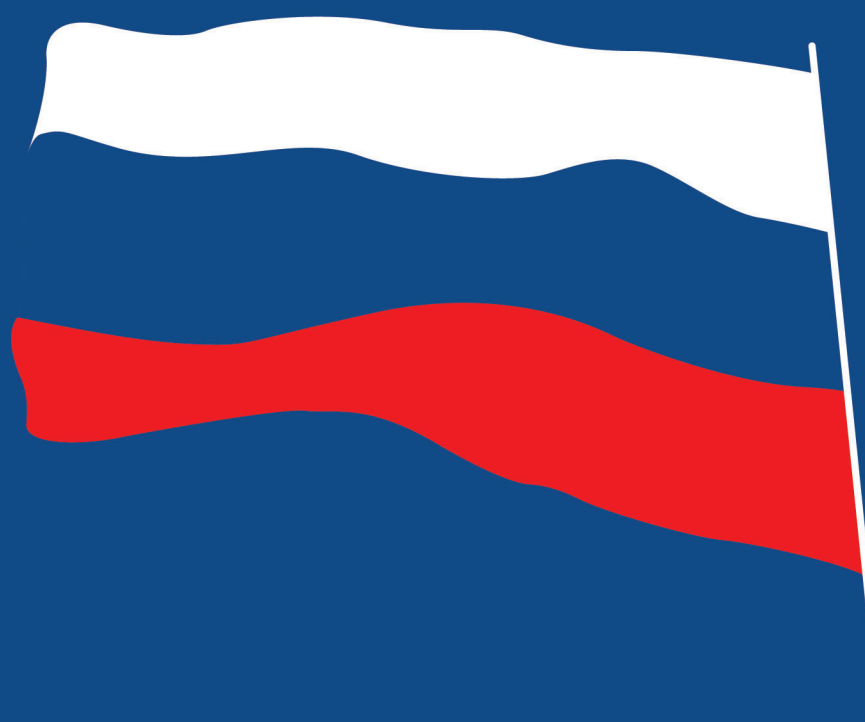
Pa da ne bom tokrat pisala predvsem o občutkih, četudi jezikovnih, vam bom postregla še z etimološko razlago besede, ki jo povzemam po Slovenskem etimološkem slovarju Marka Snoja. Beseda parte v pomenu osmrtnica oz. obvestilo o smrti je prevzeta iz avstrijske nemščine (Parte), kamor je bila prevzeta iz italijanščine, in to v pomenu "del časopisne strani, na katerem je osmrtnica". Italijanska beseda pa seveda temelji na latinski besedi pars, rod. partis \u0021Bstran, del'. Etimološki slovar nas spodbuja, da bi si ogledali še etimološke razlage besedi parte

sorodnih besed, kot so npr. partija, pártija, parcela, particip in partitura, vse namreč temeljijo na osnovi, ki označuje del česa.

Tako kot grob na pokopališču zavzema del pokopališča, ki ga za večni počitek dobesedno "odkaže" občina, tako torej umrlemu po smrti pripada določen del časopisa. Ste že kdaj opazili, da so osmrtnice v različnih časopisih različne oz. da tiste v Primorskem dnevniku niso enake onim v Primorskih novicah ali Delu in Večeru? Skupaj s trendom upadanja branja časopisov pa je tudi osmrtnic v osrednjih slovenskih dnevnikih vse manj ...

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja prapovpisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Parte

*“Danes so dovoljene sanje.
Jutri je nov dan!”*

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#VSENAJBOLJŠESLOVENIJA

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

“Nihče nima monopola trpljenja!”

O b 30. obletnici pravne slovesnosti v Kočevskem Rogu in ob stoletnici rojstva nadškofa Alojzija Šuštarja je Slovenska akademija znanosti in umetnosti v sredo, 24. junija, v akademski dvorani v Ljubljani priredila simpozij z naslovom *Slovenska sprava*.

Uvodoma je navzočega pozdravil predsednik SAZU **Peter Štih**, ki je poudaril, da je bila pravna slovesnost v Kočevskem Rogu 8. julija 1990 najpomembnejše pravno dejanje, prelomni dogodek upanja v slovenski zgodovini: “*S tem dogodkom so bili v slovensko občestvo pristiženi do tedaj zamolčani*”. Predsednik SAZU je dejal, da je razklanost glede dogajanja v času med drugo svetovno vojno in v obdobju po njej danes večja kot v času osamosvojitve, obenem pa ostaja upanje, da je spravo in enotnost med Slovenci danes le mogoče doseči. Edinstvene pravne slovesnosti je tudi ta, da je bila v trenutku slovenske osamosvojitve in njene demokratizacije. Po

Štihovih besedah je bil s prekopi in pokopi dolg do mrtvih vsaj do neke mere poravnani, težje nam gre sprava med živimi: “*Razklanost glede dogajanja v času med drugo svetovno vojno in po njej je danes večja kot v času osamosvojitve*”. Razprava o spravi se je namreč prelevila v polemiko: črnobeli narod z osvobodilnim bojem ne eni in izdajalci na drugi strani je bil ideološko in ne zgodovinsko utemeljen, danes pa potrebujemo zgodovinsko revizijo, ki je zastavni del zgodovinskega spoznanja. Položaja, v katerem sta dva diskurz domobranski in partizanski, pa po njegovih besedah ne moremo preseči, posledica tega je, da imamo kot narod razklan zgodovinski spomin z vsemi posledicami. Čedalje manj ljudi danes po Štihovem mnenju verjame v možnost, da bi bilo spravo mogoče doseči. Potrebno bo več iskrene želje po spravi in več truda, krivdo pa bo treba vzeti tudi nase in je ne valiti le na druge, je pozval. Šele potem se bomo morda lahko zedinili okrog enega samega zgodovinskega spomina z jasno predstavo, kaj je bilo na vsaki strani upravičeno ali pa zavrzeno dejanje.

O slovenski spravi in slovenskih akademikih je spregovoril predsednik pripravljalnega odbora **Tadej Bajd**: “*Člani SAZU smo se večkrat oglašili v zvezi z množičnimi povojnimi pobojami. ... /Leta 1995 smo Državnemu zboru in vladi postavili vrsto zahtev, med njimi sprejetje zakona o popravilu krivic žrtvam komunističnega nasilja in zagotovitev označitve vseh možnih grobišč*”. Na SAZU so leta 2009 oblikovali izjavo o kršitvah človekovih pravic v Sloveniji po drugi svetovni vojni; ker pa ni bila sprejeta s soglasjem vseh akademikov in akademikov, takrat ni prišla v javnost - prvič so jo objavili šele v gradivu za simpozij. Bajd je govoril o pomenu vzpostavitev dialoga različno mišlečih in pomenu spoštijvega odnosa do preteklosti ter o vlogi SAZU pri vrnitvi dostojanstva tistim, katerim je bila odvzeta ne le pravica do življenja, ampak tudi pravica do groba.

PRICEVANJA
Janez Gril: Sprava - resnica in sočutje
“*Spravo razumem kot proces, v katerem spriti in razdeljeni ljudje, ki so doživeli ali povzročili velike krivice in gorje, postopno presegajo breme preteklih dogodkov in hudih razmer, odpuščajo in/ali obžalujejo krivice, ki so jih doživeli ali naredili*”. Janez Gril je svojemu govoru dal

ozadje. Procesi demokratizacije slovenske družbe, ki so svojo potrditev dobili z večstrankarskimi parlamentarnimi volitvami, so sprostili razpravo o medvojnem in povojnem dogajanju mimo dotakratne dogmatske enostranske interpretacije in s tem postavili temeljne pogoje za narodno pomiritev, za preseganje narodnega razkola, ustvarjanega s tem dogajanjem, je dejal Milan Kučan - “*Narod, razklan z notranjo bolečino, bi se s preizkušnjo, pred katero ga je postavila zgodovina, težko spopadel*”. Kučan je priznal, da se je, tako kot metropolit Šuštar, zavedal pomembnosti dogajanja v Rogu in odgovornosti za njegovo uspešno izpeljavo: “*Metropolit naj bi opravil spominsko mašo in krščanski po-*

spravi (o vlogi Komisije RS za reševanje vprašanih prikritih grobišč) Kovačič Peršin je odraščal v okolju, ki je živel z živim spominom na bratormorno vojno - moški člani družine so bili partizani in domobranci, toda med preživelimi ni vladalo sovraštvo, prej solidarnost, vsekakor pa sočutje, “*zato je bil imperativ sprave del našega življenja*”. V svojem govoru se je spomnil Edvarda Kocbeka, ki mu je večkrat poudaril, da mora javno spregovoriti o povojnih množičnih izvensodnih pomorih in da čuti moralno dolžnost javno pozvati k narodni spravi. Govornik se je vključil v razčesčevanje problema sprave s pisanjem v *Reviji 2000*, leta 2001 pa je sprejel predse-dovanje Komisiji RS za reševanje vprašanih prikritih grobišč s intimno

ve metodologije dela: sočasno z vprašanjem pravne kvalifikacije je nastalo tudi vprašanje višine dokaznega standarda - o obeh dilemah ni bil v strokovnih krogih nikoli dosežen konsenz, “*do sodnih obravnav o izvedenem poboru na katerem koli od 700 odkritih mest povojnih pobojev torej ni nikoli prišlo. ... / Državi do danes ni uspelo krivde za izvedbo pobojev dokazati niti eni osebi*”. **Mitja Ferenc: Odkrivanje grobišč in pieteta** “*Kočevski Rog je postal sinonim za množične povojne pomore, o razsežnosti grobišč in moriš in Sloveniji smo na prelomu v 90. leta vedeli le malo*”, je povedal zgodovinar Mitja Ferenc. Po njegovih besedah je spominska slovesnost dajala

konca leta 2019 raziskanim 238 moriš in grobišč. ... / V zadnjih letih nam je uspelo nadoknaditi civilizacijski in pietetni dolg. ... / Za ureditev našega mesta mrtvih bo potrebno še veliko dela ne le v vladni komisiji, ampak v celotni družbi. Zdi se, da je bilo 30 let tavanja, iskanja poti, iskanja politične podpore, akcijske vne-me še premalo, kot je bilo premalo zavedanje, da so naši mrtvi vsi naši mrtvi”]. Je sklenil govornik. **OSNOVE IN MEJE (SLOVENSKE) SPRAVE** **Jože Krašovec: Svetopisemske osnove sprave** Resnična sprava je čisto Božje delo, ki po razlogih, naravi in ciljih pre-sega vsa človeška merila, je zatrdil dr. Krašovec. Sprava presega vse sposobnosti človeka, da si jo pridobi s

teologijo odnosov. V teologiji spada odpuščanje na področje odrešenja. Hrepeneti po odrešenju pomeni hrepeneti po življenju, to pa ima opraviti s človeškimi odnosi. Odpustiti pomeni brezpogojno sprejeti človeka, s katerim sem se znašel v odnosu. Oče ni pogojeval odpuščanja sinu, ki ga je osramotil. “*Instrument odpuščanja*” je dialog. Odpustiti ne pomeni pozabiti; “*spominjanje nam pomaga, da napak ne bi ponavljali*”. Toda odpustiti pomeni človeka sprejeti takšnega, kakršen je. Pomeni “*človeku, čigar žalitev imamo pred očmi, dati kos kruha, če je lačen*”. Odpuščanje omogoča preživetje, omogoča, da tudi kot narod preživimo. Odpustiti pomeni umreti samemu sebi, kar pa ni lahko. “*To je srčika evangel-*

neuresničen, dolgoročen politični projekt”. **Tine Hribar: Kaj je in kaj ni vsebina sprave** Slovenski filozof, ki je imel pomembno vlogo v procesih demokratizacije in osamosvajanja, je uvodoma omenil, da je dva meseca pred roško slovesnostjo nadškof Šuštar dejal, da kristjani zavračajo vsako misel na maščevanje, da vsem iskreno odpuščajo, priznavajo svoj delež krivde in prosijo odpuščanja vse, ki se jim je zgodila krivica in so doživeli preganjanje ali celo smrt, čeprav so bili nedolžni. “*Priznal je torej deljenje krivde, cerkevno sogodovnostno za dogodke med državljansko vojno*”. Kakšen je bil delež krivde pri partizanih in domobranci? V zapisih Dušana Pirjevca Ahaca se najde radikalna avtorrefleksija, ko trdi, da so komunisti potrobovali državljansko vojno, da je bistveni cilj komunistične partije bil oblast in samo oblast. Prijevec je pred več kot 40 le-

teologijo odnosov. V teologiji spada odpuščanje na področje odrešenja. Hrepeneti po odrešenju pomeni hrepeneti po življenju, to pa ima opraviti s človeškimi odnosi. Odpustiti pomeni brezpogojno sprejeti človeka, s katerim sem se znašel v odnosu. Oče ni pogojeval odpuščanja sinu, ki ga je osramotil. “*Instrument odpuščanja*” je dialog. Odpustiti ne pomeni pozabiti; “*spominjanje nam pomaga, da napak ne bi ponavljali*”. Toda odpustiti pomeni človeka sprejeti takšnega, kakršen je. Pomeni “*človeku, čigar žalitev imamo pred očmi, dati kos kruha, če je lačen*”. Odpuščanje omogoča preživetje, omogoča, da tudi kot narod preživimo. Odpustiti pomeni umreti samemu sebi, kar pa ni lahko. “*To je srčika evangel-*

teologijo odnosov. V teologiji spada odpuščanje na področje odrešenja. Hrepeneti po odrešenju pomeni hrepeneti po življenju, to pa ima opraviti s človeškimi odnosi. Odpustiti pomeni brezpogojno sprejeti človeka, s katerim sem se znašel v odnosu. Oče ni pogojeval odpuščanja sinu, ki ga je osramotil. “*Instrument odpuščanja*” je dialog. Odpustiti ne pomeni pozabiti; “*spominjanje nam pomaga, da napak ne bi ponavljali*”. Toda odpustiti pomeni človeka sprejeti takšnega, kakršen je. Pomeni “*človeku, čigar žalitev imamo pred očmi, dati kos kruha, če je lačen*”. Odpuščanje omogoča preživetje, omogoča, da tudi kot narod preživimo. Odpustiti pomeni umreti samemu sebi, kar pa ni lahko. “*To je srčika evangel-*

teologijo odnosov. V teologiji spada odpuščanje na področje odrešenja. Hrepeneti po odrešenju pomeni hrepeneti po življenju, to pa ima opraviti s človeškimi odnosi. Odpustiti pomeni brezpogojno sprejeti človeka, s katerim sem se znašel v odnosu. Oče ni pogojeval odpuščanja sinu, ki ga je osramotil. “*Instrument odpuščanja*” je dialog. Odpustiti ne pomeni pozabiti; “*spominjanje nam pomaga, da napak ne bi ponavljali*”. Toda odpustiti pomeni človeka sprejeti takšnega, kakršen je. Pomeni “*človeku, čigar žalitev imamo pred očmi, dati kos kruha, če je lačen*”. Odpuščanje omogoča preživetje, omogoča, da tudi kot narod preživimo. Odpustiti pomeni umreti samemu sebi, kar pa ni lahko. “*To je srčika evangel-*

teologijo odnosov. V teologiji spada odpuščanje na področje odrešenja. Hrepeneti po odrešenju pomeni hrepeneti po življenju, to pa ima opraviti s človeškimi odnosi. Odpustiti pomeni brezpogojno sprejeti človeka, s katerim sem se znašel v odnosu. Oče ni pogojeval odpuščanja sinu, ki ga je osramotil. “*Instrument odpuščanja*” je dialog. Odpustiti ne pomeni pozabiti; “*spominjanje nam pomaga, da napak ne bi ponavljali*”. Toda odpustiti pomeni človeka sprejeti takšnega, kakršen je. Pomeni “*človeku, čigar žalitev imamo pred očmi, dati kos kruha, če je lačen*”. Odpuščanje omogoča preživetje, omogoča, da tudi kot narod preživimo. Odpustiti pomeni umreti samemu sebi, kar pa ni lahko. “*To je srčika evangel-*

Predavatelji in organizatorji na skupinski sliki pred začetkom simpozija (foto dd)

jeneja, a žal še ne vse. ... / Rešitev vidim v iskanju in spoštovanju resnice o tragičnih dogodkih, v sočutju do vseh, ki so bili vanje vpleteni, žrtv in storilcev”, je sklenil Gril. **Spomenka Hribar: Kultura (Nova revija) in pravna slovesnost v Rogu** Gospa Hribar, ki je sodelovala pri organizaciji pravne slovesnosti v Rogu, je na simpoziju povedala, kako so se v uredništvu Nove revije že od začetka leta 1990 pogovarjali o tem, da je treba “*Rog odpreti*”, torej sprostiti svobodni dostop do grobišč, ki je bil v prejšnjem režimu prepovedan. Spomnila se je, da je pobudo za simbolični krščanski pogreb in mašo zadušeno dala Nova slovenska zaveza, za državni in kulturni del pa uredniki Nove revije - sama je napisala pismu nadškofu dr. Alojziju Šuštarju in predsedniku Predsedstva RS Milanu Kučanu ter predlagala skupni spravi nastop. “*Ob sta bila pripravljena, da skupaj opravita vsak svoj del pravne slovesnosti*”. Ta je bila zgodovinski, prelomni dogodek - “*Nekaj najbolj svetlega in ganljivega, kar sem doživela v svojem življenju*”. “*Dr. Alojz Šuštar je tedaj prišel pobite v krščansko občestvo, predsednik Kučan pa v narodovo občestvo*”, je dodala Hribarjeva.

V metaforičnem pomenu je tedaj polovica Slovencev lahko prvič pokazala sebi in javnosti svojo žalost, druga polovica Slovencev pa je omenjene privrati videla kot rojake in prizadeže zaradi grobilnih povojnih likvidacij, je še pojasnila - “*Sprava je pietetni odnos do mrtvih*”!

Milan Kučan Predsednik tedanjega Predsedstva RS je pohvalil stališče akademije in simpozij, ki je priložnost, da se v slovensko zavest vrne sporočilo takratnega dogodka in da se razjasnijo razlogi, zaradi katerih je takratni dogodek kmalu in hoteno izginil v

greb, moja naloga pa je bila v imenu države priznati njeno odgovornost za povojne poboje. S tem dejanjem so bili z zločinom pobiti in dotlej zamolčani sprejeti v krščansko in narodovo občestvo”. Da je do tega lahko prišlo, je po besedah Milana Kučana moralo priti do novega duha časa, da smo se lahko soočili z bolečo preteklostjo in resnico o njej. “*Bil sem prepričan, da je sprava z vsemi žrtvami vojne preizkušnja narodne zrelosti, samozavesti in samospoštovanja*”, je dodal. “*Poti ljudi do groba so različne, različno so tudi etično ovrednotene, a onkraj groba smrti smo si vsi ljudje enaki*”. V priznanju te neizpodbitnosti je nujna sprava z mrtvimi, ki imajo pravico do groba in javnega spomina”, je nadaljeval Kučan, ki je dodal, da s pokopom mrtvih naj bi bilo pokopano tudi sovraštvo - prihodnosti naroda ni mogoče graditi na sovraštvu.

Kučan je izpostavil, da do sprave med živimi še ni prišlo, ker sta bila pogreb in priznanje mrtvih izpeljana na pietetni slovesnosti, ne da bi bila njihova dejanja etično, politično ali ideološko ovrednotena, in ker del slovenske politike ne more izstopiti iz tragike narodnega razkola. Slovesnost v Rogu pa je kljub hotenemu zanikanju imela pozitivne posledice. To je enotnost naroda, ko se je bilo treba na plebiscitu odločiti za samostojno državo: “*Ustanovitve slovenske države je za me prekopenih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

“*Ureditvena dela smo v obdobju 2015-2019 so potekala na 173 grobišč in so sedaj v naravi označena skoraj vsa*”. V Sloveniji imamo do

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

“*Ureditvena dela smo v obdobju 2015-2019 so potekala na 173 grobišč in so sedaj v naravi označena skoraj vsa*”. V Sloveniji imamo do

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

“*Ureditvena dela smo v obdobju 2015-2019 so potekala na 173 grobišč in so sedaj v naravi označena skoraj vsa*”. V Sloveniji imamo do

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi žrtv na pokopališčih in družinskih grobovih, med spravnimi dejniji pa je Ferenc omenil opravilo predsednika RS Boruta Pahorja s sodnikom zakonov Hribar.

upanje, da bo država stopila naprej na poti raziskovanja, da bo v politiki dosežen konsenz o vprašanih pietetne narave, a to se je dokazalo ne na načelni ravni. V prvem desetletju po demokratizaciji se država konkretnega raziskovanja grobišč ni lotila, komisija za odkrivanje prikritih grobišč ni imela pristojnosti in pogojev za reševanje preštetihvlinah. Govornik je poudaril pomen, ki ga je imela leta 2001 odločitev občine Slovenska Bistrica, da bo sama raziskala grobišča - tedaj se je vlada zavezala, da bodo državni organi naredili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki pokopajo: “*Spoznanje, da bi morali grobišča tudi raziskovati, je dozevalo počasi*”. Zakon o vojnih grobiščih je bil sprejet leta 2004, naloge, ki jih je zakon določal, pa se niso izvajale. Pomembna prelomnica je bilo leto 2006, ko je ministristvo dovolilo prva terenska potrjevanja grobišč - pripravili so metodologijo za sondiranja in izkop. “*V obdobju od 2006 do 2009 smo raziskovali okoli 130 lokacij grobišč*”. ... / Kazalo je, da bodo postopki lahko končno tekli kontinuirano”. Ferenc je poudaril, da je bila leta 2009 duha časa “*prehuda za takratno oblast*”. Vse dela je ministristvo za delo zavestilo za več let. Leta 2015 je bil sprejet zakon, ki zadeva le prikrita grobišča in nalaga državi obveznost za čimprejšnjo označitev, raziskavo in pokop žrtv. “*V starih letih je bilo tako prekopanih 1352 žrtv iz 32 grobišč in moriš*”. Med pietetnimi dejniji so pokopi ž